

<https://ssoss.ui.ac.ir/?lang=en>

Strategic Research on Social Problems

E-ISSN: 3041-8623

Vol. 12, Issue 4, No.43, Winter 2024, pp. 23-46

Received: 27.05.2023 Accepted: 14.01.2024

Research Paper

Analyzing the Social and Cultural Determinants of Keeping and Using Firearms in Khuzestan Province

Masoumeh Bagheri*

Associate Professor in Sociology, Department of Social Sciences, Faculty of Economics and Social Sciences, Shahid Chamran University of Ahvaz, Ahvaz, Iran
m.baghri@scu.ac.ir

Marziyeh Shahryari

Assistant Professor in Sociology, Department of Social Sciences, Faculty of Economics and Social Sciences, Shahid Chamran University of Ahvaz, Ahvaz, Iran
m.shahryari@scu.ac.ir

Sajjad Bahmani

Assistant Professor in Sociology, Department of Social Sciences, Faculty of Economics and Social Sciences, Shahid Chamran University of Ahvaz, Ahvaz, Iran
s.bahmani@scu.ac.ir

Ali Boudaghi

Assistant Professor in Sociology, Department of Social Sciences, Faculty of Economics and Social Sciences, Shahid Chamran University of Ahvaz, Ahvaz, Iran
A.boudaghi@scu.ac.ir

Introduction

In many countries, including America, Canada, South Africa, Brazil, Colombia, and certain European nations, firearm-related injuries are a significant contributor to the overall number of deaths (Dahlberg, 2004). The majority of these incidents occur in countries where civilian firearm possession is unrestricted (Singh, 2005). According to a report from the United Nations, South Africa has the second highest rate of firearm-related deaths globally (Sanaei, 2004). In contrast, Iran has relatively few reported firearm injuries with the most recent official statistics from 2014 indicating over one million illegal firearms and a similar number of authorized firearms in circulation.

Materials & Methods

This study employed an interpretive approach to explore and elucidate participants' experiences and interpretations of firearm use by using qualitative methods. Specifically, the foundational data theory method was utilized among various qualitative research methods to conduct and present the research. Criterion sampling was employed to select all cases that met specific researcher-defined criteria. The participants included senior experts from the police deputy of the governorate, social deputy of the governorate, senior experts of the governorate, individuals arrested in this field, senior experts of the police force, academic experts, and citizens of

Khuzestan Province (Ahvaz, Abadan, Izeh, and Shadgan cities). In-depth interviews were the primary technique used for data collection. Data analysis followed the systematic approach of contextual theory, employing open, axial, and selective coding methods. Common validation techniques were utilized to ensure the scientific rigor and trustworthiness of the research.

Discussion of Results & Conclusion

The data analysis revealed various factors within the research model. Causal conditions encompassed the quality and lack of official supervision, civil disobedience, symbolic function

*Corresponding author

Bagheri, M., Shahryari, M., Bahmani, S., & Boudaghi, A. (2024). Analyzing the social and cultural determinants of keeping and using firearms in khuzestan province. *Strategic Research on Social Problems*, 12(4), 23-46.

3041-8623/ © University of Isfahan

This is an open access article under the CC BY-NC-ND/4.0/ License (<https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/>).

<https://doi.org/10.22108/srsp.2024.137410.1902>

of weapons, feelings of deprivation and discrimination, demonstrative use of weapons, tribal power dynamics, strategic planning weaknesses, and anomic conditions. Additionally, tribal prejudice, identity reevaluation, identity-driven use of weapons, and background conditions (economic determinants), such as poverty, unemployment, perceived economic pressure, economic-social base of users, easy access to weapons, and generation of income through unauthorized weapon sales were identified. The intervening conditions (cultural determinants) included the influence of nomadic culture, patriarchal cultural stagnation, weapons as symbols of nobility and leadership honor, low cultural capital of users, delayed ethnic customs and traditions, lack of family socialization, inactive cultural organizations, lack of free time, ethnic reference groups, belief in honoring local

traditions, and value of using weapons. The proposed strategies involved the necessity of enacting laws, regulating licensed weapons, continuous monitoring of weapon licenses, citizen-centered monitoring, developing cultural strategies to replace weapons, enhancing the efficiency of laws in local conflict resolution, and utilizing local trustees' capacity. The participants highlighted the significant consequences, including heightened insecurity, negative evaluation of local governance performance by citizens, and reduced sense of belonging, all revolving around the core category of "unbalanced reproduction of ethnic traditions."

Keywords: Firearms, Social and Cultural Factors, Unbalanced Reproduction of Organized Ethnic Traditions, Foundational Data Theory Method, Khuzestan

پژوهش‌های راهبردی مسائل اجتماعی
سال دوازدهم، شماره پیاپی (۴۳)، شماره چهارم، زمستان ۱۴۰۲، ص ۲۳-۴۶
تاریخ دریافت: ۱۴۰۲/۰۳/۰۶ تاریخ پذیرش: ۱۴۰۲/۱۰/۲۴

مقاله پژوهشی

واکاوی تعیین‌گرهای اجتماعی و فرهنگی نگهداری و استفاده از سلاح گرم در استان خوزستان^۱

معصومه باقری^{ID*}، دانشیار جامعه‌شناسی، گروه علوم اجتماعی، دانشکده اقتصاد و علوم اجتماعی، دانشگاه شهید چمران اهواز،

اهواز، ایران

m.bagheri@scu.ac.ir

مرضیه شهریاری، استادیار جامعه‌شناسی، گروه علوم اجتماعی، دانشکده اقتصاد و علوم اجتماعی، دانشگاه شهید چمران اهواز،

اهواز، ایران

m.shahryari@scu.ac.ir

سجاد بهمنی، استادیار جامعه‌شناسی، گروه علوم اجتماعی، دانشکده اقتصاد و علوم اجتماعی، دانشگاه شهید چمران اهواز، اهواز، ایران

s.bahmani@scu.ac.ir

علی بوداچی، استادیار جامعه‌شناسی، گروه علوم اجتماعی، دانشکده اقتصاد و علوم اجتماعی، دانشگاه شهید چمران اهواز، اهواز، ایران

A.Boudaghi@scu.ac.ir

چکیده

مقدمه: اطلاع از تعیین‌گرهای اجتماعی و فرهنگی در استفاده از سلاح گرم در استان خوزستان، از این رو اهمیت دارد که شواهد اولیه نشان می‌دهد این موضوع، یکی از دغدغه‌های روزمره مسئولان استان و شهروندان است. روش: این مطالعه از نوع پژوهش‌های کیفی است که با استفاده از روش نظریه داده‌بنیاد انجام شده است. شیوه گردآوری داده‌ها، مصاحبه بوده و با استفاده از روش نمونه‌گیری هدفمند و معیار اشباع نظری، با ۴۲ نفر از خبرگان و مطلعان کلیدی استان خوزستان انجام شده است. یافته‌ها: تحلیل داده‌ها به احصای مدل پژوهش منجر شد که در بعد شرایط علی، شامل کم و کیف نظارت رسمی، نافرمانی مدنی، کارکرد نمادین سلاح، احساس محرومیت و تبعیض، مصرف نمایشی سلاح، برجسته‌سازی قدرت قبیل، ضعف برنامه‌ریزی استراتژیک، شرایط آنومیک، تعصب طایفه‌ای، بازانندیشی هویتی، هویت‌مدارشدن مصرف سلاح و در بعد شرایط زمینه‌ای، (تعیین‌گرهای اقتصادی) شامل فقر و بیکاری، فشار اقتصادی ادراک‌شده، پایگاه اقتصادی - اجتماعی استفاده‌کنندگان، دسترسی آسان و ارزان به سلاح، درآمدزایی، در بعد شرایط مداخله‌گر (تعیین‌گرهای فرهنگی) شامل فوران جو و فرهنگ عشایری در مرکز استان، سکون فرهنگی پیرسالاری، سلاح نماد مردانگی و تکریم سران، سرمایه فرهنگی پایین استفاده‌کنندگان، دیرینگی آیین و رسوم قومی، کم و کیف جامعه‌پذیری خانوادگی، کم‌کاری سازمان‌های فرهنگی، فقدان اوقات فراغت، گروه‌های مرجع قومی، باور به تکریم سنت‌های محلی و باارزش بودن مصرف سلاح است. همچنین در بعد استراتژی‌ها شامل ضرورت وضع قوانین، سامان‌دهی سلاح‌های دارای مجوز، پایش مستمر مجوز سلاح، پایش با محوریت مطالبه‌گری شهروندی، تدوین راهبرد فرهنگی جایگزین سلاح، کارآمدسازی قانون در مواجهه با حل منازعات محلی، استفاده مستمر از ظرفیت معتمدان محلی، اولویت‌دهی تیراندازی در مصوبات شورای تأمین و ... است. از نظر مشارکت‌کنندگان، مهم‌ترین پیامدها نیز شامل تشدید احساس ناامنی در استان، ارزیابی منفی شهروندان از عملکرد نظام حکمرانی محلی، کاهش حس تعلق به مکان و ... است که حول مقوله هسته «بازتولید ناموزون سنت‌های قومی سامان‌دهی شده است». **واژه‌های کلیدی:** سلاح گرم، عوامل اجتماعی و فرهنگی، بازتولید ناموزون سنت‌های قومی سامان‌دهی، روش نظریه داده‌بنیاد، خوزستان.

* نویسنده مسئول

باقری، م.؛ شهریاری، م.؛ بهمنی، س. و بوداچی، ع. (۱۴۰۲). واکاوی تعیین‌گرهای اجتماعی و فرهنگی نگهداری و استفاده از سلاح گرم در استان خوزستان. پژوهش‌های راهبردی مسائل اجتماعی، ۱۲(۴)، ۲۳-۴۶.

^۱ این پژوهش مستخرج از طرح پژوهشی با عنوان «واکاوی زمینه‌های اجتماعی و فرهنگی مؤثر بر گرایش به نگه‌داری و استفاده از سلاح گرم در استان خوزستان (با تأکید بر فرهنگ‌های قومی و عشایری)» با نظارت معاونت توسعه مدیریت و منابع استانداری استان خوزستان است.

مقدمه و بیان مسئله

امروزه امنیت به‌لحاظ تحولات شگرف علمی و فناوری‌های جدید، از شکل سنتی خارج شده و مفاهیم تازه‌ای به خود گرفته است؛ از این‌رو شناخت مؤلفه‌های تأثیرگذار بر امنیت و تهدیدات امنیتی برای مقابله با آنها و برقراری نظم، آرامش و تأمین امنیت فردی و اجتماعی و به‌طور کلی امنیت عمومی برای متولیان امنیتی و انتظامی کشور، از ضروریات محسوب می‌شود.

استان خوزستان یکی از پرجمعیت‌ترین بافت‌های عشایری کشور را دارد و از گسترده‌ترین استان‌های کشور است که با توجه به هم‌مرزی با کشور عراق و وجود بسترهای مناسب جغرافیایی-سیاسی، یکی از محل‌های اصلی مورد علاقه قاچاقیان سلاح و مهمات به داخل کشور از طریق مرزهای آبی و خاک است. وقوع تیراندازی‌های غیرمجاز، یکی از انواع رفتارهای خشونت‌آمیز در میان فرهنگ‌های قومی و عشایری خوزستان است و فراوانی بالایی دارد. این مسئله به دلایل گوناگون اجتماعی و فرهنگی از جمله عشق و علاقه به اسلحه و تیراندازی برای تفریح، احساس امنیت داشتن با اسلحه، برتری قدرت به هنگام بروز درگیری‌ها و ... اقدام به خرید و نگهداری سلاح غیرمجازی بیشتر مشهود است که به‌شدت متأثر از ارزش‌های سنتی و طایفه‌ای‌اند و گرایش و پابندی کمتری نسبت به قانون دارند. همچنین مسائلی همچون خویشاوندگرایی، مسائل ناموسی، فرهنگی شدن خشونت و نزاع، نخبگان اجتماعی (ساختار پاتریمونیالیسم) و ... از عوامل مهم در دست به اسلحه شدن و نزاع‌های جمعی‌اند (طالب و همکاران، ۱۳۹۶).

در ارتباط با علل و انگیزه‌های خشونت و استفاده از سلاح گرم، ریشه و بستر اولیه خشونت و درگیری‌های مسلحانه در هر منطقه را باید در بازتولید زیست جهان سنت در برهم‌کنشی تجربه نوسازی و رشد نابرابری‌های اجتماعی و رشد آگاهی جوانان مطالعه کرد. در مناطقی که عمدتاً زمینه‌های سنتی و قومی و قبیله‌ای دارند، عوامل متعددی بر بروز چنین حوادثی اثرگذار است؛ از جمله مسائل طبیعی ناشی

از افزایش جمعیت، کمبود فضا و ازدیاد دام و نیاز به زمین زراعی که مشکلات و گاه اختلافاتی را میان طوایف به وجود می‌آورد (پورافکاری، ۱۳۸۳: ۱۰). از طرفی ارزش‌های قوم‌مداری در مناطق دارای آمار بالای خشونت، ساخت فرهنگی ویژه‌ای دارند که باید به روح کلی حاکم بر این فرهنگ و نظام ارزش‌ها توجه شود (ساروخانی، ۱۳۷۰: ۲۳۷). احساس شباهت و نزدیکی فرهنگی، سنتی و عقیدتی، موجد نوعی همدلی و انسجام است و حتی گاه گریز و نفرت از غیرخودی و بیگانه‌گریزی را ایجاد می‌کند. در میان اقوام، نیازها و خواسته، تمایلات و آرزوهای فرد در چتر حمایت جامعه و قوم و عشیره معنا می‌یابد. فرد در آیین جمع، خود را موظف به حمایت از قبیله می‌داند. این‌گونه تعصبات یا نفرت طبیعی، موجب بروز پیش‌داوری‌ها و گاهی کشمکش و خشونت می‌شود (آراسته‌خو، ۱۳۶۹: ۶۸ به نقل از حسینی، ۱۳۹۹: ۷۸-۷۷).

همچنین شرایط اجتماعی مانند احساس برتری‌طلبی، پرنبودن اوقات فراغت، دخالت کدخدایان سابق محلی و همچنین دیررسیدن قوای نظامی-امنیتی به هنگام اختلاف، از جمله مسائل زمینه‌ساز زیان‌های جبران‌ناپذیر در درگیری‌های قومی مسلحانه‌اند (مؤمنی، ۱۳۷۱: ۹۵) و ابعاد فرهنگی و اقتصادی مسئله که ناشی از ناآشنایی به قوانین، پایین بودن سواد و آگاهی، فقر و نابرابری اقتصادی و اجتماعی، حدود و ثغور مراتع زمینه‌ساز اختلافات و بیکاری جوانان، عامل بروز نزاع و درگیری‌های مسلحانه و در استفاده از سلاح گرم مؤثرند.

در همین ارتباط، آسیب‌های ناشی از کاربرد اسلحه گرم، در بعضی از کشورها همچون آمریکا، کانادا، آفریقای جنوبی، برزیل، کلمبیا و بعضی از کشورهای اروپایی، سهم درخور توجهی از مرگ و میر را به خود اختصاص می‌دهند (Dahlberg et al., 2004). بیشتر گزارش‌های مربوط به اسلحه گرم، برای کشورهایی است که در آنها افراد غیرنظامی در حمل اسلحه آزادند (Singh & Singh, 2005). براساس گزارش سازمان ملل متحد، کشور آفریقای

افزایش این معضل در سطح جامعه‌ایم. با توجه به اینکه شناخت عوامل و زمینه‌های اجتماعی و فرهنگی گرایش به نگهداری و استفاده از سلاح گرم در استان خوزستان، از نخستین ضروریات کاهش و کنترل این پدیده ناخوشایند است و با توجه به اینکه تاکنون مطالعه‌ای جامع و دقیق درباره این مسئله انجام نشده است، در نتیجه این پژوهش با رویکرد کیفی، به دنبال بررسی پیشران‌های تأثیرگذار بر نگهداری و گرایش به استفاده از سلاح در استان خوزستان است. بر این اساس، پرسش‌های پژوهش عبارت‌اند از:

وضعیت نگهداری و استفاده از سلاح گرم در استان خوزستان چگونه است؟

زمینه‌ها و شرایط تأثیرگذار بر گرایش به نگهداری و استفاده از سلاح گرم در استان خوزستان کدام‌اند؟

بهترین نقشه مفهومی برای مقابله با نگهداری و استفاده از سلاح گرم در استان خوزستان کدام‌اند؟

پیشینه پژوهش

مطالعات مربوط به نگهداری و استفاده از سلاح، چند دسته‌اند. یک دسته از این مطالعات به گرایش در نگهداری سلاح گرم غیرمجاز متمرکز است. چولکی (۱۳۹۱)، عبدالرحمانی و همکاران (۱۳۹۷) مطالعاتی را عمدتاً با روش کمی انجام داده‌اند که نقش فرهنگ قومی و همچنین مرزنشینی در آنها برجسته است. این مطالعات، گرایش به نگهداری را معلول وضعیت زیست‌عشایر ساکن می‌دانند.

دسته‌ای دیگر از مطالعات، مانند قدسی و همکاران (۱۳۸۵) و حسینی (۱۳۹۹)، آسیب‌های ناشی از کاربرد اسلحه گرم را بررسی کرده‌اند. این پژوهش‌ها با روش کیفی می‌کوشند پیامدهای کاربردی سلاح را در زندگی مردم نشان دهند. براساس یافته‌ها، نداشتن احساس امنیت و ترس، اجتماعی است. عوامل مؤثر این مسئله، شامل عوامل اجتماعی (بافت ایلی و قبیله‌ای، اختلافات بر سر منابع کمیاب، نزاع و وجود عصبیت)، عوامل فرهنگی (نظام ارزشی حاکم، فرهنگ

جنوبی رتبه دوم مرگ ناشی از جراحات به وجود آمده به‌وسیله اسلحه گرم را در جهان دارد (Sanaei-Zadeh et al., 2004). در ایران، گزارش‌های معدودی از آسیب‌های ناشی از اسلحه گرم وجود دارد و تنها آمار رسمی درباره سلاح‌های غیرمجاز، مربوط به سال ۱۳۹۴ است که بیش از یک میلیون اسلحه غیرمجاز (یک میلیون و ۶۰۰) و نزدیک به همین میزان اسلحه مجاز در میان مردم وجود داشت.

این مسئله در استان خوزستان، با توجه به بافت طایفه‌ای حاکم بر زیست جهان فرهنگی و اجتماعی و پابندی به سنت‌های نیاکان و دل‌بستگی اهالی، به‌ویژه عشایر به نگهداری سلاح که زمینه فرهنگی دارد و نیز موقعیت جغرافیایی استان خوزستان با استان‌های عراق، زمینه و بستر را برای وجود سلاح و گرایش به آن در مردم ایجاد کرده است (خان‌محمدی و همکاران، ۱۳۸۹). سال ۱۴۰۲ در استان خوزستان، بیش از دو هزار تیراندازی غیرمجاز به وقوع پیوست، در حالی که قانون، دارندگان سلاح‌های غیرمجاز را مجرم تلقی می‌کند (خبرگزاری تسنیم، ۱۳۹۹).

طبق نتایج مطالعات انجام‌شده، در حال حاضر یکی از مشکلات و معضلات انتظامی و قضایی در استان خوزستان این است که جوانان در نزاع‌های فردی و دسته‌جمعی، سلاح به کار می‌برند و این امر، سلامت و امنیت شهروندان را در سطوح مختلف تهدید می‌کند (عبدالرحمانی و همکاران، ۱۳۹۷). بر این اساس هدف پژوهش حاضر، واکاوی یکی از چالشی‌ترین مسائل اجتماعی در استان خوزستان (گرایش به نگهداری و استفاده از سلاح گرم) است که تاکنون از دید پژوهشگران حوزه علوم اجتماعی پنهان مانده است. با توجه به موارد گفته‌شده، این عمل یک عرف فرهنگی غلط و مخل‌کننده احساس امنیت عمومی شهروندان است، به‌نوعی که گاهی تیراندازی‌های بی‌هدف در مناطق شهری و روستایی استان، فکر، ذهن و روح افراد را درگیر می‌کند و این پرسش را به وجود می‌آورد که چرا با وجود وقوع حوادث خون‌بار ناشی از این اقدام و برخورد عوامل امنیتی و انتظامی، همچنان شاهد

قانون‌گریزی، فقر فرهنگی، پرنبودن اوقات فراغت و آداب و رسوم خاص در مراسم) عوامل روانی (احساس برتری‌جویی، روحیهٔ سلحشوری و علاقه به سلاح) و در نهایت عوامل اقتصادی (بیکاری، فقر اقتصادی، منفعت‌طلبی و ضرورت‌های شغلی) بیان شده است.

دسته‌ای دیگر از پژوهش‌ها، مانند مودتی و همکاران (۱۳۹۷)، دلایل انجام تیراندازی در مراسم جشن و شادی را بررسی کرده‌اند. نتایج این پژوهش‌ها نشان داد دلایلی چون برخورد نکردن قانونی با خاطیان به وسیلهٔ پلیس و قوه قضاییه، نداشتن برخورد لازم در سالیان قبل با دارندگان سلاح و تساهل دولت نسبت به جمع‌آوری اسلحه، نبود بخش‌نامه‌ها و مصوبات قضایی بر لزوم برخورد با افرادی که در مراسم جشن و شادی با تیراندازی موجب سلب امنیت می‌شوند، ضعف در پیشگیری رشد مدار به وسیلهٔ سازمان‌های فرهنگی، امنیتی و قضایی، جهل نسبت به قوانین کیفری، سهولت دسترسی به اسلحه و فشنگ و رد و بدل آن از مهم‌ترین دلایل انجام تیراندازی در مراسم جشن و شادی‌اند.

برخی دیگر از مطالعات، ابعاد حقوقی موضوع را برجسته کرده‌اند؛ برای نمونه «بررسی آثار جرم‌زایی وجود سلاح‌های گرم غیرمجاز: مطالعهٔ موردی بین سال‌های ۱۳۸۸-۱۳۹۱ شهر ایلام» عنوان پژوهشی است که عبدالرحمانی و همکاران (۱۳۹۷) به روش توصیفی انجام داده است. طبق یافته‌های این پژوهش، سهولت دسترسی مردم شهر ایلام به سلاح گرم، با توجه به فرار گرفتن استان در مرز کشور عراق و قاچاق و ورود آن، در نتیجهٔ اشغال عراق به وسیلهٔ آمریکا و متحدانش و همچنین فرهنگ حاکم در شهر ایلام که علاقهٔ زیادی به نگهداری سلاح و مهمات دارند، باعث شده است تا این مسئله در ارتکاب جرائم خشن، مانند قتل، سرقت مسلحانه، راهزنی، ایراد جرح عمدی، خودکشی و غیره تأثیر فراوانی داشته باشد.

پژوهش‌های خارجی انجام‌شده با توجه به زمینهٔ فرهنگی متفاوت، عمدتاً در ارتباط با حمل و نگهداری سلاح در میان نوجوانان و گروه‌های بزهکار متمرکزند.

برانسون و همکاران^۱ (2022) در پژوهشی با عنوان «بررسی رفتارهای مخاطره‌آمیز اسلحهٔ گرم در میان حاملان اسلحه، در معرض خطر در شهر نیویورک»، با وجود ادعای دانش دربارهٔ اصول اسلحهٔ گرم، بیشتر پاسخ‌دهندگان اذعان کردند که هرگز آموزش حرفه‌ای دریافت نکرده‌اند، بلکه از طریق «بازی کردن» با اسلحه‌های موجود «آن را کشف کرده‌اند». این روش‌های غیررسمی با تمایل پاسخ‌دهندگان به مسلح کردن خود، با وجود دسترسی ناکافی به آموزش اسلحهٔ گرم شکل گرفت. شرکت‌کنندگان در مطالعه، نگهداری اسلحه‌های گرم را در مکان‌های ناامن به آسانی توصیف کردند. یافته‌های مطالعه، پیامدهای مهمی را برای اطلاع‌رسانی دربارهٔ استراتژی‌های کاهش آسیب و ایمنی مبتنی بر جامعه، به افراد در شبکه‌های پرخطر می‌رساند.

«مالکیت سلاح گرم، نگرش‌ها و شیوه‌های نگهداری ایمن در بین بزرگسالان ۵۰ تا ۸۰ سالهٔ آمریکا»، عنوان پژوهشی است کارتر و همکاران^۲ (2022) به روش پیمایشی انجام داده‌اند. طبق یافته‌های این پژوهش، ۲۴/۸ درصد از نمونهٔ مطالعه‌شده، یک یا چند سلاح گرم دارند. انگیزهٔ اصلی برای مالکیت، حفاظت (۶۵/۵ درصد) بوده است. بیشتر پاسخگویان (۹۰/۴ درصد) ترس از تلهٔ جنایی را انگیزهٔ استفاده از سلاح گرم مطرح کرده‌اند. ۳۹/۴ درصد نیز بیان کردند که اسلحه‌شان را به‌طور منظم خالی می‌کنند. «میزان و همبستگی رفتارهای پرخطر سلاح گرم در میان نوجوانان و جوانان تحت درمان در بخش اورژانس شهری»، عنوان پژوهشی است که کارتر و همکاران (2020) به روش پیمایشی انجام داده‌اند. یافته‌های پژوهش نشان داد رفتار پرخطر سلاح گرم با نگرش مثبت به استفاده از سلاح گرم، سوء مصرف مواد، فرار گرفتن در معرض خشونت، قومیت / سیاه‌پوست، مهارت‌های مقابله با رفتارهای پرخطر، حمل اسلحه از سوی هم‌تایان همبستگی دارد.

دسترسی به سلاح گرم در خانه و در بین نوجوانان آمریکایی و نقش خرده‌فرهنگ مذهبی: «نتایج یک مطالعهٔ

¹ Brunson et al.

² Carter et al.

مسائل اجتماعی در استان خوزستان (گرایش به نگهداری و استفاده از سلاح گرم) است که تاکنون از دید پژوهشگران حوزه علوم اجتماعی پنهان مانده است. با توجه به موارد گفته شده، این عمل یک عرف فرهنگی غلط و مخمل‌کننده احساس امنیت عمومی شهروندان است و از این جهت بررسی می‌شود، به نوعی که گاهی تیراندازی‌های بی‌هدف در مناطق شهری و روستایی استان، فکر، ذهن و روح افراد را درگیر می‌کند و این پرسش را به وجود می‌آورد که چرا با وجود وقوع حوادث خون‌بار ناشی از این اقدام و برخورد عوامل امنیتی و انتظامی، همچنان شاهد افزایش این معضل در سطح جامعه‌ایم. با توجه به اینکه شناخت عوامل و زمینه‌های اجتماعی و فرهنگی گرایش به نگهداری و استفاده از سلاح گرم در استان خوزستان، از نخستین ضروریات کاهش و کنترل این پدیده ناخوشایند است و نظر به اینکه تاکنون مطالعه جامع و دقیقی درباره این مسئله انجام نشده است، انجام این پژوهش با رویکرد کیفی و به قصد بررسی پیشران‌های تأثیرگذار بر نگهداری و گرایش به استفاده از سلاح در استان خوزستان است.

چارچوب مفهومی

پژوهش حاضر از رویکرد تفسیری در جامعه‌شناسی به منظور ساخت لنز نظری بهره می‌برد. با توجه به تفاوت‌های اساسی رویکرد تفسیری و رویکرد اثبات‌گرایی در مباحث هستی‌شناسی، معرفت‌شناسی و روش‌شناسی، معمولاً روش‌شناسی منطبق بر رویکرد تفسیری، کیفی است. از نظر فلسفی و پارادایمی، با توجه به اینکه روش‌شناسی کیفی بر پارادایم‌های غیر اثباتی و تفسیری - برساختی استوار است، بنابراین استدلال‌های مفهومی و استقرایی بنیان کار کیفی است و از استدلال قیاسی - فرضیه‌ای به شدت اجتناب می‌شود. از این نظر، هدف پژوهش کیفی نظریه‌آزمایی نیست، بلکه نظریه‌سازی است (محدوپور، ۱۳۹۵: ۲۳۳).

ملی) عنوان پژوهشی است که استروپ و تام^۱ (2017) به روش پیمایشی و در بین ۱۸۴۴۹ نفر از نوجوانان آمریکایی انجام داده‌اند. نتایج نشان داد نوجوانان محافظه‌کار پروتستان، در مقایسه با نوجوانان دیگر سنت‌های مذهبی در ایالات متحده، احتمال دسترسی آسان به اسلحه را در خانه دارند. به رسمیت شناختن تفاوت‌ها در دسترسی نوجوانان به سلاح گرم در بین گروه‌های خرده‌فرهنگ، به مداخلات سلامت عمومی کمک می‌کند تا نیازهای گروه‌های آسیب‌پذیر را به‌طور مؤثرتری شناسایی و برطرف کند.

در پژوهشی، اثر سلاح‌ها بر افکار تهاجمی، عصبانیت، ارزیابی و رفتار پرخاشگرانه بررسی شده است (Benjamin et al., 2018). این تحقیق به روش فراتحلیل، مطالعات مربوط به اثر سلاح‌ها را از سال ۱۹۶۷ تا ۲۰۱۷ تحلیل کرده است. یافته‌ها نشان داد دیدن یک اسلحه، پرخاشگری را افزایش می‌دهد.

داولر^۲ (2002) در پژوهشی، تأثیر رسانه‌ها را بر نگرش به اسلحه و کنترل آن بررسی کرد. این پژوهش با روش پیمایشی، تأثیر مصرف رسانه‌ها (ساعات تلویزیون مشاهده در هفته، مشاهده منظم درام جنایی و منبع اصلی جنایت اخبار) را بر نگرش به اسلحه و کنترل اسلحه بررسی کرده است. طبق یافته‌های این پژوهش، ممکن است بخش تصاویر خشونت‌آمیز جنایت در تلویزیون، نگرش بینندگان نسبت به اسلحه و کنترل اسلحه را تحت تأثیر قرار دهد.

کلرمان و همکاران^۳ (1993)، در پژوهشی با عنوان «مالکیت اسلحه به عنوان یک عامل خطر برای قتل در خانه»، به این نتایج دست یافتند که نگهداری اسلحه در خانه، به‌طور قوی با افزایش خطر قتل مرتبط است. تقریباً همه این خطرات شامل قتل به وسیله یکی از اعضای خانواده یا آشنای صمیمی است.

به این جهت، هدف این نوشتار یکی از چالشی‌ترین

¹ Stroop and Tom

² Dowler

³ Clareman et al.

رویکردها و نظریه‌های کلاسیک

ایده‌آلیسم و امنیت

همواره نظریه‌پردازان امنیت به عاملیت انسانی و نقش کنشگران اجتماعی در تولید و نقش‌آفرینی‌شان در تحقق امنیت، توجه کرده‌اند. نقطه شروع این اندیشه را باید در اندیشه فیلسوفان ایده‌آلیستی دید که به صلاحیت انسان، برای برخورداری از یک زندگی عادلانه و امن توجه دارند. آنها این نگرش را تقویت کرده‌اند که انسان محکوم تقدیر نیست، معمار امنیت است (افتخاری، ۱۳۸۱: ۱۶۹). طرفداران نظریه تفسیری، امنیت اجتماعی را به متغیری ساده و وابسته فرو نمی‌کاهند، بلکه آن را متغیری مستقل و پویا در نظر می‌گیرند که در بستر فرآیندهای اجتماعی متنوع و مختلف، معنا و مفهوم پیدا می‌کند. نظریه انتخاب منطقی کنش، بر خردمندی و محاسبه‌گری کنشگران اجتماعی در صحن جامعه تأکید دارد و از نظر امنیت اجتماعی، در این چارچوب، کم و کیف فرصت‌های در اختیار و به تبع آنها، سود و زیان حاصل شده از امنیت برای کنشگران اجتماعی، نقش حیاتی پیدا می‌کند.

رویکردها و نظریه‌های مدرن

در دوره جدید، توأم با مجموعه تحولات اجتماعی حادث در عرصه‌های مختلف حیات اجتماعی، شاهد تحول در گفتمان مربوط به امنیت اجتماعی هستیم که این تحول به صورت مشخص در طرح دو گفتمان محور و جامعه‌محور دیده می‌شود. در قالب گفتمان دولت‌محور، فرض بر این است که تنها با اتکا به قدرت دولت، امنیت اجتماعی محقق می‌شود و انتظار می‌رود که تنها کارگزار و متولی امنیت اجتماعی باشد که خود، گفتمانی به نسبت قدیمی‌تر در قیاس با گفتمان جامعه‌محور است. در گفتمان جامعه‌محور، دولت یکی از متولیان و کارگزاران امنیت اجتماعی است و فرض بر این است که در درجه نخست، امنیت، در جامعه زمینه دارد و بر این مبناست که از امنیت جامعه‌ای^۱ یا امنیت اجتماعی شده،

بحث می‌شود.

دیدگاه انتقادی

دیدگاه انتقادی برای برنامه امنیت‌سازی، چهار اصل را برمی‌شمارد: نخست، اصل آگاهی‌بخشی است که خود را در قالب «نقد وضع موجود، تبیین وضع مطلوب و ارائه راهکار برای خروج از وضعیت نامطلوب و نیل به شرایط مطلوب»، نشان می‌دهد؛ دوم، اصل ابزارانگاری، به این معنی که تنها بر فهم بازیگر متکی نیست و افزون بر آن، قائل به وجود «ابزارهای شبه‌علی» است که ایشان را در امنیت‌سازی یاری می‌کند؛ سوم، اصل مردم‌سالاری که بنابر آن، مردم تنها موضوع امنیت نیستند و افزون بر آن، نقش تأثیرگذاری در تعریف قوانین شبه‌علی برای نقد وضعیت موجود و شکل‌گیری وضعیت مطلوب را دارند (افتخاری، ۱۳۸۱). به‌طور کلی، در رویکرد انتقادی، فهم و تبیین امنیت، مستلزم فهم جامعه و کنشگران آن است؛ زیرا امنیت زمینه و مایه در متن جامعه وجود دارد.

رویکرد اجتماع‌گرایی

بنابر دیدگاه بی‌سازمانی اجتماعی^۲، جرم، محصول ویژگی‌های اجتماع است (همان چیزی که به‌عنوان عوامل زمینه‌ای از آن یاد می‌شود). نظریه بی‌سازمانی اجتماعی، جرم را محصول اختلال رابطه‌ای در هزینه‌های اجتماعی، اقتصادی، فرهنگی و حتی سیاسی می‌داند که جامعه را از داشتن نظم اجتماعی پویا بازمی‌دارد و آن را مستعد بروز و تجربه کردن رفتارهای مجرمانه می‌کند. این نظریه، تبیین روابط بین فردی، بین گروهی و نیز کم و کیف روابط بین افراد و سازمان‌ها و نهادهای اجتماعی را بر فرایندهای کنترلی، در اشکال رسمی و غیررسمی دانسته است که از این نظر، توجه به سرمایه اجتماعی از نوع ساختاری اهمیت درخور توجه شده است که بر کم و کیف روابط بین فردی و نهادی تأکید دارد.

² social disorganization

¹ Social Security

گلوله‌برفی و نمونه‌گیری نظری^۴. براساس نمونه‌گیری معیار، کلیه موردی‌هایی انتخاب شدند که معیارهای خاص پژوهشگر را داشتند. مشارکت‌کنندگان پژوهش حاضر، کارشناسان ارشد معاونت انتظامی استانداری، معاونت اجتماعی استانداری، کارشناسان ارشد فرمانداری‌ها، دستگیرشدگان این حوزه، کارشناسان ارشد نیروی انتظامی، خبرنگاران دانشگاهی و خود شهروندان استان خوزستان (شهرهای اهواز، آبادان، ایذه و شادگان) هستند. تکنیک اصلی استفاده‌شده برای جمع‌آوری داده‌ها، مصاحبه عمیق^۵ بوده است. با هر یک از مشارکت‌کنندگان پژوهش، مصاحبه‌ای در حدود یک و نیم ساعت به انجام رسید. مجموعه سؤالات به صورت باز طراحی شد و پس از مصاحبه، با چهل و دو نفر به اشباع نظری رسید. متن حاصل از پیاده‌سازی این مصاحبه‌ها، مواد اصلی پژوهش برای استخراج مفاهیم، مقوله‌ها و پارادایم بوده است. تحلیل داده‌ها با مدنظر قرار دادن ساختار اصلی تحلیل داده‌ها در رویکرد سیستماتیک، نظریه زمینه‌ای بر مبنای سه شیوه کدگذاری باز، محوری و گزینشی^۶ به انجام رسید (اشتراوس و کوربین، ۱۳۹۴). در این پژوهش برای دستیابی به اعتماد مورد نیاز برای تأیید علمی آن، از تکنیک‌های رایج اعتباریابی استفاده شد. به عبارت دیگر، صحت یافته‌های پژوهش در این مطالعه از پنج استراتژی بررسی همکاران، چک کردن به وسیله مشارکت‌کنندگان، ممیزی خارجی، مشارکت طولانی و مشاهده مداوم در میدان تحقیق و توصیفات عمیق و غنی استفاده شد. همچنین با استفاده از رویه‌های ویژه کدگذاری پایایی، یافته‌های مصاحبه بررسی شد.

مشخصات مشارکت‌کنندگان

در دیدگاه پیوند افتراقی، وجود تعامل و معاشرت اجتماعی برای انسان‌ها از وقتی اجتناب‌ناپذیر است که در جهان زیست اجتماعی قرار می‌گیرند. او بر این نکته تأکید دارد که عمل مجرمانه و فنون مربوط به آن، به مانند عمل غیرمجرمانه، آموخته می‌شود. این فراگیری از طریق فرایند ارتباط و تعامل اجتماعی با دیگران، فرا گرفته می‌شود.

هیرشی^۱ نیز در بررسی بزهکاری اجتماعی، بر این ایده تأکید دارد که بزهکاری اجتماعی باید بر مبنای بستگی‌های (تعلق، تعهد، درگیری و مشغولیت و باورها) فرد با نهادهای اجتماعی بررسی شود (مشکانی و مشکانی، ۱۳۸۱: ۱۰).

نظریه فشار- محرومیت بر این ایده تأکید دارد که افراد در مواجهه با فشارهای اجتماعی، در صورت دسترسی نداشتن به منابع لازم، دچار نوعی احساس محرومیت و سرخوردگی و آماده نقض و شکستن هنجارها و ورود به عرصه رفتارهای پرخطر، بزهکارانه و اعمال مجرمانه می‌شوند که در صورت برخورداری از منابع ارتباطی و هنجارهای مناسب، در مواجهه با فشارهای اجتماعی خود را باز تعریف و از ورود به عرصه‌های مجرمانه، پرهیز و اجتناب می‌کنند؛ بنابراین در جایی که فرد برخوردار از منابع، جایگزین منابع مالی مانند سرمایه انسانی و اجتماعی برای نیل به اهداف خود نیست، احتمال ارتکاب به جرم بیشتر می‌شود (گیدنز، ۱۳۸۶: ۳۰۳).

روش تحقیق

این پژوهش با رویکردی تفسیری انجام شده است. در این چارچوب، تجربه و تفسیر مشارکت‌کنندگان از استفاده از سلاح با رویکرد کیفی، کشف و توضیح داده شده است. از میان انواع روش‌های تحقیق کیفی، از روش نظریه داده‌بنیاد برای اجرا و گزارش پژوهش استفاده کردیم. در این پژوهش، از سه نوع استراتژی نمونه‌گیری هدفمند استفاده شده است: نمونه‌گیری معیار^۲، نمونه‌گیری با حداکثر تنوع^۳، نمونه‌گیری

^۴ Theoretical Sampling

^۵ In – Depth Interview

^۶ گرچه در نسخه ۲۰۱۵، مبانی پژوهش کیفی کوربین و اشتراوس (۲۰۱۵) مراحل

بسط داده شده است و به پنج مرحله رسیده‌اند، کوربین تأکید می‌کند که این پنج مرحله باید در بستر سه مرحله کدگذاری پیشین درک شود.

^۱ Hiroshi

^۲ Criterion

^۳ Maximum Variation

مشارکت‌کنندگان حقوق، ۲۱ درصد علوم سیاسی، ۲۳ درصد جامعه‌شناسی، ۴۲/۳ درصد دیگر رشته‌ها بوده است. ۱۹ درصد شغل خود را معلم، ۳۳ درصد کارمند، ۱۰ درصد هیئت‌علمی و مدرس دانشگاه، ۸ درصد شغل آزاد و حدود ۸ درصد کارشناس امور اجتماعی استانداری و فرمانداری‌ها اعلام کرده‌اند. در ادامه و در جدول ۱، طبق یافته‌های پژوهش، به اجزای مدل پارادایمی اشاره می‌شود.

از کل مصاحبه‌شوندگان، ۴ درصد زن و ۹۶ درصد مرد بوده‌اند. میانگین سنی پاسخگویان ۴۷ سال بوده است. سطح تحصیلات ۴ درصد مشارکت‌کنندگان بی‌سواد، ابتدایی و متوسطه‌اند، ۱۹ درصد دیپلم و فوق دیپلم، ۲۱ درصد لیسانس، ۲۸ درصد فوق لیسانس، ۲۶ درصد دکتری بوده‌اند. به لحاظ وضعیت تأهل، ۷/۲ درصد مجرد و ۹۲/۸ درصد متأهل بوده‌اند. وضعیت اقتصادی بیشتر مصاحبه‌شوندگان (۵۸/۸ درصد) متوسط بوده است. رشته تحصیلی ۱۲ درصد

جدول ۱- مشخصات مشارکت‌کنندگان در این پژوهش

Table 1- Characteristics of the participants in this research

سطح تحصیلات		سن و جنسیت		تعداد درصد	
فراوانی	درصد فراوانی	میانگین	درصد	فراوانی	درصد فراوانی
ابتدایی و متوسطه	۲	حداقل	۴	۲۷	۴۸
دیپلم	۸	زن	۴	۲	
کارشناسی	۹	مرد	۹۶	۴۰	
کارشناسی‌ارشد	۱۲				
دکتری	۱۱				
کل	۴۲				
وضعیت تأهل		شغل پاسخگویان			
فراوانی	درصد فراوانی	فراوانی	درصد فراوانی	فراوانی	درصد فراوانی
مجرد	۳	معلم	۷	۱۹	۱۹
متأهل	۳۹	کارمند	۹۳	۳۳	۳۳
مجموع	۴۶	هیئت‌علمی	۱۰۰	۱۰	۱۰
رشته تحصیلی	فراوانی	آزاد	درصد فراوانی	۱۹	۱۹
حقوق	۵		۱۱/۹		
علوم سیاسی	۹		۲۱/۴		
جامعه‌شناسی	۱۰		۲۳/۸		
علوم انتظامی	۴	کارشناس امور اجتماعی استانداری و فرمانداری‌ها	۹/۵۲	۷	۳
دیگر رشته‌ها	۱۴	نیروی انتظامی	۳۳	۷	۳
کل	۴۲	بنگاه املاک	۱۰۰	۴	۲

یافته‌ها

کم و کیف نظارت رسمی

سلاح گرم در استان خوزستان است. مصاحبه‌شوندگان بر این باورند که نترسیدن از عواقب قانونی و قضایی به کارگیری سلاح و نظارت ضعیف و غیر سیستماتیک نهادهای متولی، باعث گرایش به استفاده از سلاح گرم در جشن‌ها و مراسم

کدگذاری یافته‌های مصاحبه نشان داد که کم و کیف نظارت رسمی، یکی از شرایط علی تأثیرگذار بر گرایش به استفاده از

سوگواری و... می‌شود.

در این زمینه، مشارکت‌کننده شماره ۱۸ (۳۵ ساله) می‌گوید:

«به نظرم افرادی که از سلاح استفاده می‌کنند، از عواقب قانونی و قضایی به‌کارگیری سلاح ترسی ندارند... مشارکت‌کننده‌ای (۵۲ ساله) در این رابطه چنین می‌گوید: «یکی از دلایل استفاده از سلاح، دسترسی آسان به سلاح در این مناطق هست. مرزی بودن استان و جولان دادن منافقین در این مناطق و در اختیار قرار دادن سلاح در اختیار ساکنین این مناطق است.»

نافرمانی مدنی

از نظر مطلعان کلیدی، استفاده از سلاح در استان خوزستان به‌مثابه نافرمانی مدنی است؛ یعنی شهروندان برای اعتراض به تبعیض، سوء مدیریت... از سلاح گرم استفاده می‌کنند. تأکید مصاحبه‌شوندگان بر مفاهیمی چون مخالفت با سیستم مرکزی از طریق استفاده از سلاح، اعتراض و شورش مدنی، جدایی‌طلبی، بی‌حرمتی به دولت با دست به سلاح شدن، اعتراض به بی‌کفایتی و تبعیض از طریق استفاده از سلاح، حاکی از اهمیت این سازه در بازتولید استفاده از سلاح گرم در این استان است.

مشارکت‌کننده شماره ۲۱ (۳۶ ساله):

«به نظرم استفاده از سلاح به‌منظور نافرمانی مدنی و مخالفت با سیستم مرکزی، این مناطق همیشه محرومیت را در کنار خود داشته‌اند و احساس در حاشیه بودن می‌کنند. مطرح می‌کنند که با استفاده از سلاح با نظام مرکزی مخالفت می‌کنند.» مشارکت‌کننده شماره ۴ (۳۸ ساله) می‌گوید: «استفاده از سلاح گرم در مراسم سوگواری و عروسی‌ها نوعی دهن‌کجی به قانون به نام تعصبات قومیه.»

احساس محرومیت و تبعیض

مصاحبه‌شوندگان تصریح کرده‌اند که در استان خوزستان، احساس محرومیت و تبعیض از دیگر تعیین‌گرهای مهم گرایش به استفاده از سلاح گرم در جشن‌ها و مراسم سوگواری است. مصاحبه‌شوندگان مطرح کرده‌اند که محروم شدن از تصدی پست‌های مهم و حقوق اجتماعی، نابرابری‌های اجتماعی و احساس در حاشیه بودن، باعث

تشدید احساس محرومیت و تبعیض می‌شود. از نظر آنان، استفاده از سلاح گرم در مراسم سوگواری و جشن‌های عروسی، به‌نوعی واکنش به این محرومیت‌هاست.

مشارکت‌کننده شماره ۲۸ (۳۵ ساله):

«جوانان با دیدن برخی از هم‌سن و سال‌های خود که وضعیت مالی خیلی خوبی دارند و امکانات رفاهی بالا دارند، خود را مقایسه می‌کنند و این امر باعث خشمی پنهان می‌شود. با مرور زمان و تکرار این خشم‌های پنهان، گرایش به استفاده از سلاح گرم می‌تواند افزایش دهد.»

مشارکت‌کننده شماره ۲۱ (۲۱ ساله) در این راستا تصریح

کرده که است که:

«احساس محرومیت، تبعیض و محرومیت از حقوق اجتماعی نقش مهمی در این زمینه دارد. احساس محروم شدن از تصدی پست‌های مهم و.. باعث میشه افراد در واکنش به این محرومیت‌ها از سلاح استفاده کنن.»

شرایط آنومیک

کدگذاری یافته‌های مصاحبه نشان داد که شرایط آنومیک در جامعه، مشوق استفاده از سلاح در سوگواری‌ها و جشن‌هاست. تأکید مصاحبه‌شوندگان بر مفاهیمی چون طلاق والدین، بیکاری جوانان، اختلافات ملکی و مالی، زورگیری، قانون‌گریزی، نزاع‌های دسته‌جمعی، بیکاری و فقر، سست شدن بنیان خانواده تأیید این مدعاست. در این ارتباط، اگر هنجارهای جامعه دچار شکستگی و گسستگی شوند، تخطی از هنجارهای جامعه افزایش می‌یابد (دورکیم، ۱۳۹۳: ۶۳).

مشارکت‌کننده ۱۴ (۴۹ ساله) بر این باور است که:

«سست شدن بنیان خانواده‌ها، طلاق والدین، بی‌پناهی نوجوانان و جوانان - نداشتن انگیزه جوانان برای کارهای سخت با درآمد کم، باعث تشدید استفاده از سلاح گرم در مراسم و جشن‌ها میشه.» مشارکت‌کننده (۴۳ ساله): «وجود و کثرت سلاح، عدم وجود بازدارندگی متناسب با وضع موجود امروزی، عدم پابندی به قوانین و نداشتن اعتقاد به قوانین جاری کشور و تبعیض‌هایی که عادت‌واره‌های افراد را خدشه‌دار نموده است، از مهم‌ترین دلایل به‌کارگیری سلاح در نزاع و درگیری‌ها می‌باشد.»

تعصب طایفه‌ای

ناکامی‌ها و نیازهای برآورده‌نشده

طبق یافته‌های مصاحبه، ناکامی و نیازهای برآورده‌نشده، یکی دیگر از تعیین‌گرهای گرایش به استفاده از سلاح گرم در استان خوزستان است. در این ارتباط، در نظریه ناکامی منزلتی، آمده است که طبقات پایین در جامعه از نظر دستیابی به منزلت دچار ناکامی‌اند و این در حالی است که جامعه آنها را به کسب منزلت تشویق می‌کند و امکان دستیابی را در اختیار آنها قرار نمی‌دهد. همین مسئله موجب احساس یأس، سرخوردگی و ناکامی در این طبقه می‌شود و افراد را به خرده‌فرهنگ‌های بزهکاری در مکان‌های سکونت خویش متمایل می‌کند (مظفر و همکاران، ۱۳۸۹: ۴۸). مصاحبه‌شوندگان تصریح کرده‌اند که انباشتگی مسائل اجتماعی و عقده‌های روانی افراد، احساس حقارت، در اختیار نداشتن وسایل مشروع برای رسیدن به اهداف، حس انتقام‌جویی، نیازهای سرکوب‌شده و بی‌پاسخ مشوق استفاده از سلاح گرم در سوگواری‌ها و مراسم ازدواج است (جدول ۱).

مشارکت‌کننده شماره ۱ (۳۵ ساله):

«بیشتر عوامل روانی ناشی از گرایش افراد به استفاده از سلاح گرم، عقده‌های روانی افراد هستند. افرادی که به اهداف مشروعی که جامعه تعریف کرده، نرسیده‌اند، به عبارتی وسیله مشروع لازم را برای دستیابی به این اهداف را در اختیار ندارند و به استفاده از سلاح گرم روی می‌آورن».

مشارکت‌کننده شماره ۱۴ (۴۹ ساله):

«معمولاً سنین جوانی و نوجوانی زمان رشد حس برتری‌جویی در این گروه سنی است و چون در خانواده‌ها و در جامعه به آنها اهمیت داده نمی‌شود. این حس را از طریق دیگر (منفی) بروز می‌دهند که به بزهکاری در جامعه منجر می‌شود».

شرایط زمینه‌ساز

فقر و بیکاری

بیکاری، یکی از بزرگ‌ترین معضلاتی است که توازن و تعادل جامعه را به هم می‌ریزد و باعث ایجاد بحران‌های متعدد در عرصه‌های اجتماعی، اقتصادی، روانی و سیاسی می‌شود. بیکاری در واقع، شاهره اصلی معضلات و ناهنجاری‌های

یافته‌های مصاحبه نشان داد که تعصب طایفه‌ای با مؤلفه‌هایی چون طایفه‌گرایی و احترام به بزرگان طایفه، ارزش دادن بیشتر طوایف به استفاده از سلاح، اهمیت استفاده از سلاح در بین طوایف و وجود عصبیت در بین اقوام، از دیگر شرایط علی تأثیرگذار بر استفاده از سلاح گرم در استان خوزستان است. مصاحبه‌شوندگان تأکید کرده‌اند که استفاده از سلاح گرم در استان خوزستان، به‌ویژه در سوگواری‌ها و جشن عروسی و ... متأثر از سازه تعصب طایفه‌ای است.

مشارکت‌کننده شماره ۲۷ (۳۴ ساله):

«به نظرم طایفه‌گرایی و احترام به بزرگان طایفه، از مهم‌ترین دلیل استفاده از سلاح گرم در این منطقه».

مشارکت‌کننده شماره ۳۱ (۵۴ ساله): «اول از همه این امر جز رسوم غلط هست. البته این در زمان خودشون خیلی غلط نبودن. الان این‌طور می‌گیم راجع بهشون. دوم عشیره و طایفه‌ای بودن فضای استانه».

هویت‌مدارشدن مصرف سلاح

از نظر مصاحبه‌شوندگان، یکی از دلایل استفاده از سلاح گرم در استان خوزستان در جشن‌ها و سوگواری‌ها، تمایل به بازتولید هویت قومی از طریق مصرف سلاح است. مصاحبه‌شوندگان بر این باورند که در این استان، استفاده از سلاح به بخشی از فرهنگ و هویت افراد مبدل می‌شود و هویت‌گرایی قومی، نوعی واکنش به سبک زندگی مدرن است. آنها مطرح کرده‌اند که استفاده از سلاح در جشن‌ها و سوگواری‌ها، به مثابه ابزار اظهار وجود و از عوامل مهم عزت و احترام است (مصطفی بلوردی و همکاران، ۱۳۹۳: ۴۱). یافته‌های مصاحبه نشان داد هویت‌مدارشدن مصرف سلاح گرم در جشن‌ها و سوگواری‌ها، به بازتولید این امر کمک می‌کند.

در این زمینه مشارکت‌کننده شماره ۱۷ (۳۲ ساله) می‌گوید:

«در واقع، برجسته شدن این هویت‌گرایی قومی (با استفاده از سلاح گرم) واکنشی به هجوم اشکال جدید سبک زندگی مدرن می‌باشد». مشارکت‌کننده شماره ۱۹ (۴۴ ساله): «افراد از سلاح در مراسم استفاده می‌کند، با وجود آنکه خودش در نظر مخالف این کار است. به نظرم استفاده از سلاح در تعصب و خون ساکنین این مناطق است. وی مطرح کرده که استفاده از سلاح، جزئی از فرهنگ شده است».

دسترسی به سلاح، مشوق استفاده از سلاح گرم در سوگواری‌ها و جشن‌های عروسی است؛ بنابراین، با افزایش دسترسی افراد به سلاح، میزان گرایش به استفاده از سلاح در مراسم جشن عروسی و سوگواری‌ها افزایش می‌یابد و برعکس.

مشارکت‌کننده شماره ۷ (۶۲ ساله) در این زمینه می‌گوید:

«ارزان و در دسترس بودن سلاح و مهمات آن، یکی از

عوامل مؤثر بر استفاده از سلاح گرم در مراسم سوگواری و

جشن‌هاست».

ضعف در نحوه گذران اوقات فراغت

مشارکت‌کنندگان معتقدند که نبود یا کمبود باشگاه‌های تیراندازی برای تخلیه هیجان، نبود مراکز تفریحی باکیفیت، نبود سالن‌های ورزشی باکیفیت، مشوق استفاده از سلاح گرم در مراسم سوگواری و... است. انجام فعالیت‌های فراغتی مناسب در گذران اوقات فراغت در شکل‌گیری شخصیت پویا، تلاشگر و بانشاط نیروی فکری و معنوی یک جامعه، نقش مهم و مؤثری را ایفا می‌کند. بنابراین دستیابی به این مهم، مستلزم برنامه‌ریزی، غنی‌سازی و سازمان‌دهی امکانات برای گذران مطلوب اوقات فراغت است، بی‌توجهی یا کم‌توجهی به آن نیز، نتایج تلخ و زیان‌باری را در پی دارد (لطفی‌زاده، ۱۳۹۱: ۲۴).

مشارکت‌کننده شماره ۹ (۵۸ ساله) در این زمینه تصریح

کرده است که:

«نبود و یا کمبود باشگاه‌های تیراندازی به‌منظور تخلیه

هیجان ناشی از آن برای دارندگان سلاح، نبود آموزش

هدفمند مردم در راستای تهدیدات جانی و اجتماعی سلاح

در خودرو و منزل، از عوامل تأثیرگذار بر این مسئله است».

مشارکت‌کننده شماره ۲۳ (۴۵ ساله):

«به نظرم در این زمینه، نبود مراکز تفریحی و

تفریحات دیگر نیز می‌تونه اثرگذار باشه».

ضعف دولت‌های ملی در کشورهای همسایه

کدگذاری یافته‌های مصاحبه نشان داد دهه‌ها ناامنی در نتیجه ظهور گروه‌های تروریستی و یا مداخله بیگانگان در امور کشورهای همسایه، مرزهای مشترک را به تهدید جدی برای

اجتماعی است و حل آن، بسیاری از مشکلات اجتماعی، روانی و اقتصادی جامعه را برطرف می‌کند (کتاب و کتابی، ۱۳۹۸: ۳). یافته‌های پژوهش حاضر نشان داد فقر و بیکاری در استان خوزستان، با مصادیقی چون بیکاری شدید در این مناطق، فقر و تنگناهای اقتصادی، مسائل معیشتی، نبود امنیت شغلی، فقر اقتصادی، شرایط اقتصادی بد خانواده‌ها و نبود فرصت‌های شغلی برای جوانان، مشوق استفاده از سلاح گرم در سوگواری‌ها و جشن عروسی و... است.

مشارکت‌کننده شماره ۱۶ (۳۵ ساله):

«فقر و بیکاری از جمله عواملی است که افراد را به

استفاده از سلاح سوق می‌دهد. فقر و بیکاری در خانواده‌ها

و محلات فقیرنشین، به‌صورت چرخه‌ای وجود دارد و این

امر موجب شکل‌گیری فرهنگ فقر می‌شود». مشارکت‌کننده

۵ (۵۲ ساله): «فقر و مشکلات معیشتی باعث میشه افراد به

کنش‌های خشونت‌زا روی آورند».

فشار اقتصادی ادراک شده

کدگذاری یافته‌های مصاحبه نشان داد گرایش به استفاده از سلاح گرم در سوگواری‌ها و جشن‌های عروسی، متأثر از سازه فشار اقتصادی است. تأکید مصاحبه‌شوندگان بر مفاهیمی چون افزایش هزینه‌های زندگی، کاهش قدرت خرید مردم، پایین‌آمدن آستانه تحمل مردم، تورم بیش از حد، در مضیقه بودن والدین در تأمین معیشت فرزندان، سرخوردگی اقتصادی و... حاکی از اهمیت این سازه در بازتولید مصرف سلاح گرم در جشن‌ها و سوگواری‌هاست.

مشارکت‌کننده شماره ۹ (۵۸ ساله):

«به نظرم کاهش قدرت خرید مردم، گرانی و

پایین‌آمدن آستانه تحمل مردم و... در استفاده از سلاح

خیلی تأثیرگذاره». مشارکت‌کننده شماره ۱۶ (۳۵ ساله):

«وقتی پدر و مادر از لحاظ تأمین معیشت فرزندان در مضیقه

باشند، نمی‌تونند بر موضوعات دیگری همچون تربیت

فرزندان تمرکز کنند. در چنین فضای خانواده‌ای، طبعاً

بچه‌ها به حال خود رها می‌شوند».

دسترسی آسان و ارزان به سلاح

مصاحبه‌شوندگان بر این باورند که ارزان بودن قیمت سلاح، دسترسی آسان به سبب مرزی بودن استان، دسترسی آسان و بدون هزینه به سلاح و قاچاق سلاح و فراهم‌بودن زمینه

بینیم و درک کنیم. رسم و جمع‌گرایی مردم استان ما اصل اول و آخر هست اینجا».

سلاح نماد مردانگی و تکریم سران

از نظر مشارکت‌کنندگان، سلاح و استفاده از آن در جشن‌ها و سوگواری‌ها در استان خوزستان و در بین برخی از اقوام و طوایف، نماد مردانگی و تکریم سران تلقی می‌شود. آنها تصریح کرده‌اند که در مراسم جشن و سوگواری، تیراندازی در جلوی شیوخ برای احترام به مقام آنها و نشانه شهرت، فخر و قدرت‌نمایی است.

مشارکت‌کننده شماره ۴۱ (۴۱ ساله):

«تمایل فرهنگی در خوزستان با باقی ایران فرق داره، اینجا یه چیزهایی بوده از قدیم که الان نقدشون می‌کنن، ولی قبلاً این‌طور نبود و افتخار هم می‌کردن. چرا تعارف کنیم آقا، واقعاً توی یه مقطعی این رسومات نماد بزرگی و مردم‌داری بودن. جلو شیخ تیراندازی هوایی می‌شد، یعنی مقامش بالاست. چرا بالا بود؟ چون زندگی و وقف مردم بود. حاکم قلوب عشیره بود. هر چیزی سر جای خودش بود. به الان نگاه نکنین که تحصیل‌کرده‌ها می‌خوان دنیای کتاب‌ها رو به عشایر تحمیل کنن».

باور به تکریم سنت‌های محلی و ارزش بودن مصرف سلاح

مصاحبه‌شوندگان بر این باورند که ارزش بودن مصرف سلاح و باور به تکریم سنت‌های محلی، باعث افزایش استفاده از سلاح گرم در این مراسم‌ها می‌شود. مشارکت‌کنندگان خاطر نشان کرده‌اند که امروزه در این مناطق، مصرف سلاح در جشن‌ها و سوگواری‌ها به یک ارزش و بخشی از آداب و رسوم تبدیل و بر اهمیت سنت‌های محلی و هویت سنتی به‌عنوان الگوی زیست اجتماعی مدرن تأکید می‌شود.

مشارکت‌کننده شماره ۲۳ (۴۵ ساله):

«عوامل فرهنگی در این زمینه خیلی مؤثره، چون در استان خوزستان، تفنگ نقش ناموس را داشته و یکی از عوامل مهم احترام و عزت در هر خانه‌ای محسوب می‌گردد».

مشارکت‌کننده شماره ۲۴ (۴۶ ساله) می‌گوید:

«علاقه مردم به حفظ فرهنگ محلی باعث استفاده از سلاح به‌عنوان یکی از رسومات محلی و فرهنگی مردم شده است».

کشور بدل کرده است. استان خوزستان هم که در منطقه مرزی قرار دارد، از این موضوع متأثر بوده است. از سوی دیگر، تداوم طولانی مدت جنگ در کشور عراق سبب افزایش انگیزه قاچاق سلاح در این کشور شده و در نتیجه ورود و حمل سلاح به درون استان را تسریع کرده است. مشارکت‌کننده ۴۱ ساله در این باره می‌گوید:

«قاچاق سلاح همیشه وجود داشته و پدیده تازه‌ای نیست، اما برخی اتفاقات اون رو شدت دادن. حمله عراق به ما باعث شد سلاح بیشتر در دسترس باشه و توی چند سال گذشته هم، حمله آمریکا به عراق و بعد هم اشغال عراق باعث شد قاچاقچی‌ها توی عراق زیاد بشن و این‌ور مرز هم برخی افراد با اونا ارتباط گرفتن. همه این‌ها برمی‌گرده به ضعف دولت‌های ملی توی عراق و در نتیجه آثار نامناسبش، دامان کشور ما رو هم گرفت».

شرایط مداخله‌گر

فوران جو و فرهنگ عشیره‌ای و طایفه‌ای

کدگذاری یافته‌های مصاحبه نشان داد فوران جو و فرهنگ عشیره‌ای و طایفه‌ای در این استان، مشوق استفاده از سلاح گرم در جشن‌ها و سوگواری‌هاست. مصاحبه‌شوندگان تصریح کرده‌اند که فرهنگ طایفه‌ای و عشیره‌ای، قوی بودن فرهنگ محلی در استان، بافت عشیره‌ای حاکم بر روابط اجتماعی، قوی بودن روحیه خویشاوندی در استان، حاکمیت فضای طایفه‌ای و عشیره‌ای در استان، نقش بی‌بدیل ایل و طایفه در پیشبرد اهداف و انتخابات، اهمیت بیشتر رسومات و آیین‌ها، نقش مهمی در استفاده از سلاح گرم در جشن‌ها و سوگواری‌ها دارد.

مشارکت‌کننده شماره ۲۴ (۴۶ ساله):

«به نظرم فرهنگ طایفه‌ای و عشیره‌ای و عدم جایگزینی فرهنگ مدنی و شهرنشینی و شهروند اجتماعی، نقش مهم و تأثیرگذار فرهنگ عشیره‌ای در پیشبرد امور، دوزبانه بودن و مشکلات ناشی از فهم فرهنگ با زبان‌های دیگر، عدم توسعه فرهنگی و مدنیت و نقش مؤثر فرهنگ بومی-محلی باعث استفاده از سلاح به‌عنوان یکی از رسومات محلی و فرهنگی مردم شده است».

مشارکت‌کننده شماره ۳۹ در این زمینه می‌گوید:

«می‌دانید که فرهنگ چقدر توی خوزستان ما قوی عمل می‌کنه، حالا ما همه‌چیز رو می‌تونیم اینجا فرهنگی

گروه‌های مرجع قومی

گروه‌های مرجع، گروه‌هایی‌اند که فرد در صدد کسب عضویت آنهاست یا حداقل از حیث ذهنی و روانی، پیوستن به آنها را آرزو می‌کند (صدیق سروستانی و هاشمی، ۱۳۸۱: ۱۵۳). در این ارتباط، نقش گروه‌های مرجع در شکل‌گیری و تغییر نگرش افراد، مهم و تعیین‌کننده تلقی می‌شود. در تحقیق حاضر، یافته‌های مصاحبه نشان داد گروه‌های مرجع قومی، نقش مهمی در افزایش استفاده از سلاح گرم در جشن‌ها و سوگواری‌ها دارند. تأکید مصاحبه‌شوندگان بر مفاهیمی چون شعر و ستایش سلاح به دستان در شعر و...، سران اقوام، تأکید رجزخوان‌ها بر قدرت طایفه‌ای، مشوق بودن خود شیوخ، ارزش دادن طوایف به این امر و... حاکی از اهمیت این سازه در بازتولید استفاده از سلاح در جشن و سوگواری‌هاست.

مشارکت‌کننده شماره ۳۵ (۳۹ ساله):

«دورهم‌نشینی‌ها، شعرا و مدح و ستایش سلاح و سلاح به دستان و سنت‌های قبیله‌ای در این زمینه خیلی تأثیرگذاره».

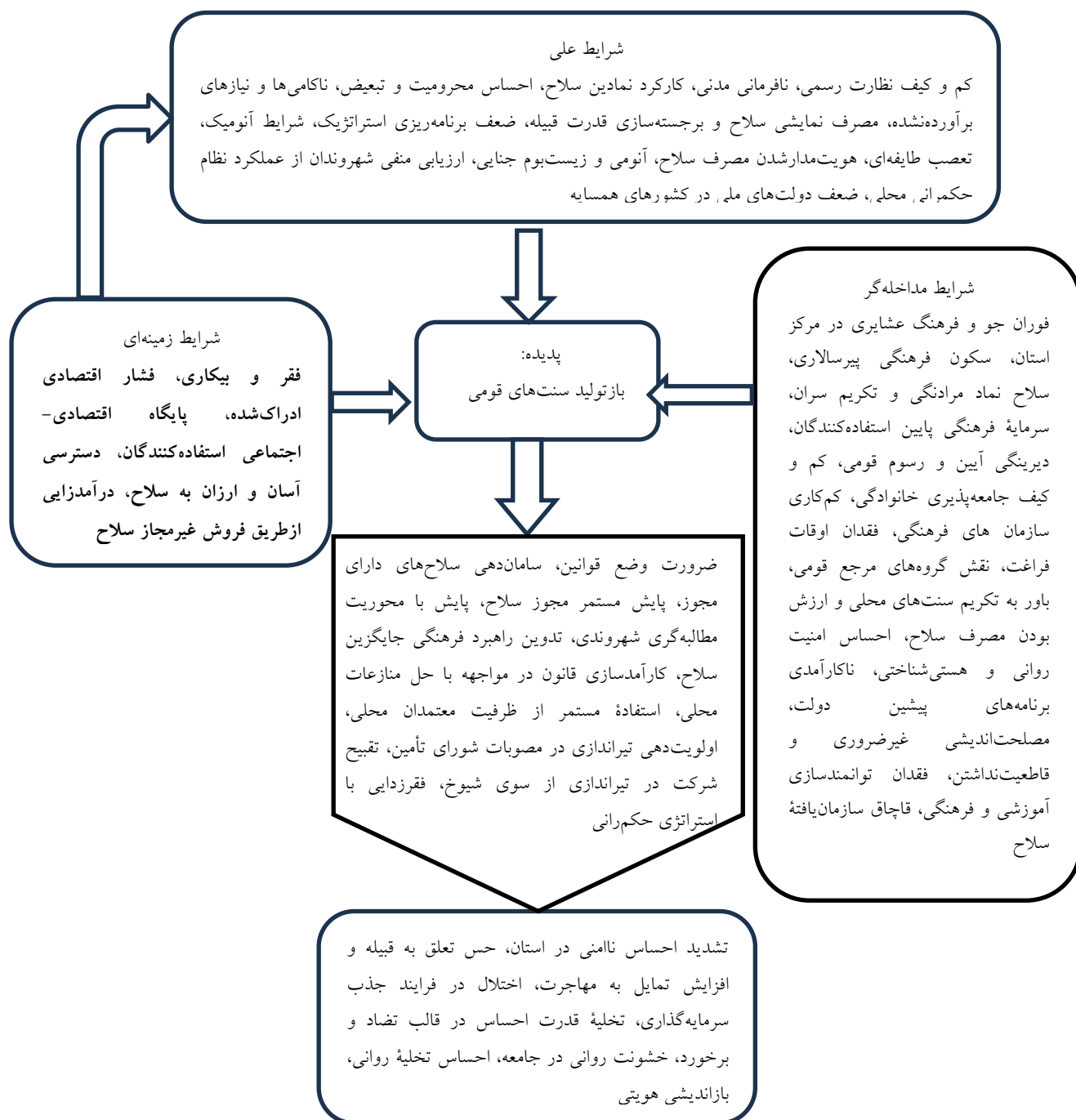
هسته مرکزی: بازتولید ناموزون سنت‌های قومی

کدگذاری یافته‌های مصاحبه حاکی از تکوین تئوری جوهری بازتولید ناموزون سنت‌های قومی است. مصاحبه‌شوندگان بر این باورند که گروه‌های قومی با استفاده از سلاح گرم در سوگواری‌ها و جشن‌ها، به دنبال بازتولید هویت قومی، روحیه سلحشوری، دلاوری، شهرت و اقتدار قومی‌اند. در این ارتباط مصاحبه‌شوندگان بر ستایش سنت‌ها و رسوم محلی، احساس قدرتمندی ناشی از استفاده از سلاح گرم در مراسم و... ابراز قدرت و خودنمایی، واکنش به زیست اجتماعی مدرن با استفاده از سلاح گرم، احساس برتری‌طلبی در نتیجه استفاده از سلاح گرم، تقویت روحیه دلاوری در بین عشایر با استفاده از سلاح گرم تأکید کرده‌اند. تأکید مصاحبه‌شوندگان بر بازتولید ناموزون سنت‌های قومی در استان خوزستان، مبین این است که در طول تاریخ تکریم سنت‌های قومی به‌عنوان بخشی از فرهنگ، از طریق ابزارهای مشروع و به‌وسیله شهروندان مطرح و دارای کارکرد بوده است که این امر در سال‌های اخیر با افزایش استفاده از سلاح گرم در جشن‌ها و سوگواری‌ها

به‌صورت ناموزون و آسیب‌زا، بازتولید می‌شود. بازتولید ناموزون سنت‌های قومی، پیامدهای ناخواسته دارد و شاخص‌های سرمایه فرهنگی و درنهایت، توسعه فرهنگی را با چالش مواجه می‌کند. در این زمینه، آگاه‌سازی از پیامدهای استفاده از سلاح گرم به‌وسیله رسانه‌ها و سران قبایل و... لازم و ضروری است.

از نظر مشارکت‌کنندگان پژوهش، سلاح از همان بدو پیدایش و ورود به ایران، به سبب سبک زندگی عشایری و روستایی و وجود تهدیدات طبیعی و انسانی فراوان برای این سبک زندگی، یکی از ملزومات حفاظت از جان و مراقبت از احشام و دیگر دارایی بوده و مردم از آن استقبال کرده‌اند و به هنگام استفاده، به شکل مؤثری کارایی نشان داده است. همچنین ایل و عشیره را از گزند حیوانات در مسیر کوچ، در قشلاق و بیلاق در امان نگه داشت و در ادامه هم، متناسب با سبک زندگی، کارکرد خاص خود را داشته است. با وجود این، با تغییرات شتابان رخ داده شده در سبک زندگی ایرانیان و گسترش شهرنشینی و در هم تنیدگی زندگی آپارتمانی، دیگر سلاح کارکردهای گذشته خود را حفظ نمی‌کند و جایگاه مناسبی ندارد. فراتر از آن، خود به یکی از تهدیدات جان و سلامت روان جامعه تبدیل شده است.

با در نظر داشتن این موارد، علاقه به نگهداری و استفاده از سلاح، در ادامه و امتداد سنت‌های مرسوم در استان قرار می‌گیرد، با این تفاوت که استفاده بی‌قاعده و آسیب‌زا از آن و به‌طور کلی خارج شدن این ابزار از محل دقیق استفاده شده در دهه‌های پیش، شرایط نوینی را رقم زده است که اقدام عاجل و فوری مسئولان را می‌طلبد. مهم‌ترین اقدامات انجام‌شده مسئولان استان در این زمینه، با محوریت برگزاری نشست‌هایی با حضور شیوخ و معتمدان محلی و همچنین اجرای طرح‌های ضربتی جمع‌آوری سلاح‌های غیرمجاز بوده است که اگرچه با عنایت به نتایج این پژوهش، اقدامات صحیحی به شمار می‌آیند، موفقیت در این مسیر به نگاه همه‌جانبه و مشارکت مردمی نیاز دارد. در ادامه به مدل پارادایمی تعیین‌گرها و آسیب‌های ناشی از کاربرد سلاح گرم استان خوزستان در قالب شکل ۱ اشاره می‌شود.

شکل ۱- مدل پارادایمی مستخرج از مصاحبه‌ها

Fig 1- Paradigm model extracted from the interviews

محوریت مطالبه‌گری شهروندی، تدوین راهبرد فرهنگی جایگزین سلاح، کارآمدسازی قانون در مواجهه با حل منازعات محلی، استفاده مستمر از ظرفیت معتمدان محلی، اولویت‌دهی تیراندازی در مصوبات شورای تأمین، تقبیح

از نظر مصاحبه‌شوندگان، کاهش استفاده از سلاح گرم در جشن‌ها و سوگواری‌ها در استان خوزستان، در گرو توجه به استراتژی‌هایی چون وضع قوانین سامان‌دهی سلاح‌های دارای مجوز، پایش مستمر مجوز سلاح، پایش با

شرکت در تیراندازی از سوی شیوخ، فقرزدایی با استراتژی حکمرانی است.

جدول ۲ - مفاهیم و مقولات مرتبط با استراتژی‌های کاهش استفاده از سلاح گرم در جشن‌ها و سوگواری‌ها

Table 2- Concepts and categories related to strategies to reduce the use of firearms in celebrations and mourning

مفاهیم	مقوله
ورود جدی ضابطین، اعمال قانون و مقررات، ضرورت جدیت نیروی انتظامی، تفکیک بعد فرهنگی کنشگری و بعد قضایی	ضرورت وضع قوانین
عملکرد ضعیف در جمع‌آوری سلاح‌های غیرمجاز، ضرورت اجرای طرح‌های قاطعانه سامان‌دهی سلاح، تقویت نکردن روحیه مطالبه‌گری شهروندان این مناطق از سوی رسانه‌ها و بی‌تفاوتی آنها در عمل	سامان‌دهی سلاح‌های غیرمجاز
ضرورت تقویت روحیه مطالبه‌گری شهروندی در زمینه سامان‌دهی سلاح‌ها، پیگیری نکردن مسائل از سوی مردم، روحیه مطالبه‌گری ضعیف، ضعف فرهنگ مطالبه‌گری، قاچاق مستمر اسلحه و ضرورت اجرای طرح‌های دقیق و مؤثر	پایش مستمر کاربران سلاح‌های غیرمجاز
نگاه همدلانه به ویژگی‌های قومی و قبیله‌ای به کارگری ظرفیت معتمدان در راهبرد فرهنگی، تدوین یک برنامه جامع برای اقدام فرهنگی	تدوین راهبرد فرهنگی جایگزین سلاح
ضرورت تدوین آیین‌نامه اجرایی این قانون به وسیله وزارت کشور با همکاری وزارتخانه‌های دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح، دادگستری و اطلاعات، ضرورت یاری‌گرفتن از اندیشه و مشورت معتمدان محلی، ضرورت بهره‌گیری از ظرفیت دانشگاه‌های استان	کارآمدسازی قانون در مواجهه با حل منازعات محلی
برگزاری نشست مستمر با معتمدان محلی، دعوت جوانان فعال به نشست‌ها، گسترش فضای بحث و بررسی تا سطوح میانی معتمدان	استفاده مستمر از ظرفیت معتمدان محلی
ورود نهادهای بالادستی به موضوع، جدی‌گرفتن این پدیده نزد ارکان قدرت، بررسی در رین سطوح جلسات	اولویت‌دهی به بحث تیراندازی در مصوبات شورای تأمین
حساسیت شیوخ و معتمدان روی سلاح، تحریم مراسم و نشست‌ها در صورت استفاده از سلاح، بیان شرط وجودداشتن سلاح در نشست‌ها، ارائه مشوق‌های جایگزین	تقبیح شرکت در تیراندازی از سوی شیوخ

پیامدها

برخورد، خشونت روانی در جامعه، احساس تخلیه روانی، بازاندیشی هویتی، تشدید احساس ناامنی در استان، افزایش حس تعلق به قبیله، افزایش تمایل به مهاجرت و سرایت ارزش‌های منفی به محیط‌های سالم مواجه می‌کند (جدول ۲).

کدگذاری مصاحبه‌ها نشان داد استفاده از سلاح گرم در استان خوزستان، جامعه را با پیامدهایی چون تشدید احساس ناامنی در استان، کاهش حس تعلق به مکان و افزایش تمایل به مهاجرت، اختلال در فرایند جذب سرمایه‌گذاری، تخلیه قدرت احساس در قالب تضاد و

جدول ۳- پیامدهای استفاده از سلاح گرم و مفاهیم مرتبط با آن

Table 3- Consequences of using firearms and related concepts

مفاهیم	مقوله
بروز درگیری‌های خیابانی، جسارت اشرار در روز روشن، استفاده از سلاح در زورگیری، ترس عمومی از بیرون آمدن شبانه از خانه، ضرورت ورود جدی به موارد مخل آسایش مردم	تشدید احساس ناامنی
بی‌توجهی برخی سازمان‌ها به موضوع تیراندازی، امکان جدی گرفتن مرزها و کنترل قاچاق، هماهنگی نداشتن سازمان‌ها و نهادهای مرتبط دربارهٔ مبارزه با سلاح‌های غیرمجاز، ضرورت انجام اصلاحات اساسی در این مناطق با همکاری سازمان‌ها، لزوم هماهنگی بیشتر برای خدمت‌رسانی به مردم در زمینهٔ تأمین امنیت	ارزیابی منفی شهروندان از نظام حکمرانی محلی
بقای قبیله، عزت قبیله، هویت‌بخشی به قبیله، احساس اصالت، حس همبستگی، احساس افتخار، احترام به سنن، انسجام، دفاع از سرزمین، صیانت از ناموس، قدرت قبیله	حس تعلق به قبیله
تمایل به مهاجرت نخبگان، احساس ناخوشایند به محل زندگی، تلقی تیراندازی‌های شبانه به‌عنوان عامل برهم زنده آرامش	افزایش تمایل به مهاجرت
احساس ناخوشایند سرمایه‌گذاران، نگرانی نخبگان، بی‌علاقگی به حضور در مناطق مشهور به وجود سلاح در استان	اختلال در فرایند جذب سرمایه‌گذاری

برنامه‌ریزی استراتژیک، شرایط آنومیک، تعصب طایفه‌ای، بازان‌دیشی هویتی، هویت‌مدارشدن مصرف سلاح، فقدان توانمندسازی آموزشی و فرهنگی، آنومی و زیست‌بوم جنایی، ارزیابی منفی شهروندان از عملکرد نظام حکمرانی محلی از شرایط علی تأثیرگذار، بر استفاده از سلاح گرم در استان خوزستان است. بر همین اساس با توجه به تعریف طرد کلان در اندیشهٔ سیلور و ناکامی در نظریات خانوادهٔ آنومی و بر مبنای نظر مشارکت‌کنندگان پژوهش، هنگامی که وضعیت موجود در حال بدترشدن و وضعیت مطلوب در حال دورترشدن باشد، ما شاهد عمیق‌ترین نوع احساس محرومیت نسبی خواهیم بود. چه عواملی موجب این وضعیت می‌شود؟ در وهلهٔ اول، سیاست‌های کلان و ساختار است که این فاصله را بیشتر می‌کند، اما عوامل دیگری نیز این وضعیت را تشدید می‌کند. درست است که ارتباطات و افزایش رسانه‌ها، انتظارات از یک زندگی مطلوب را بالا می‌برد، اما به نظر آنچه در جامعهٔ ایران تعیین‌کننده است و نقش اصلی را بازی می‌کند، سیاست‌های کلان و ساختارهاست. در مطالعات کارتر و همکاران (2022)، کارتر و همکاران (2020)، بنجامین و همکاران (2018)، خانی (۱۳۹۹)، حسینی (۱۳۹۹) مودتی و

در این ارتباط مشارکت‌کنندهٔ ۲۹ ساله‌ای می‌گوید: «این تیراندازی‌های بی‌ضابطه شهر رو داغون کرده و به وجهش آسیب زده. مهمان و توریست که هیچ، همین مردم رو هم فراری میده. کی حاضره متخصص باشه و توی این شهر بمونه؟»

مشارکت‌کنندهٔ دیگری (۵۲ ساله) می‌گوید:

«به نظرم بعضی سازمان‌ها اون‌طور که باید جدی برخورد نمی‌کنن. اگه مشکل اختیارات دارن که باید حل بشه براشون اگر هم نه، باید عزمشون رو جزم کنن.»

بحث و نتیجه

استان خوزستان یکی از استان‌های مرزی ایران است و تمایل به خرید، نگهداری و حمل اسلحه در آن از چالش‌هایی است که همواره در سطح نخبگان و افکار عمومی مورد توجه و بحث بوده است. بر این اساس در پژوهش کنونی، سعی شده است تا این موضوع از نظر مطلعان و ذی‌نفعان به‌صورت عمیق بررسی شود. در این پژوهش مصاحبه با مطلعان کلیدی نشان داد که سازه‌هایی چون کم و کیف نظارت رسمی، نافرمانی مدنی، کارکرد نمادین سلاح، احساس محرومیت و تبعیض، مصرف نمایشی سلاح و برجسته‌سازی قدرت قبیله، ضعف

همکاران (۱۳۹۷)، چولکی (۱۳۹۱) ترس از تله جنایی، احساس ناامنی، فرهنگ قومی - عشایری، جهل نسبت به قوانین کیفری، سهولت دسترسی به اسلحه و فشنگ، احساس هویت و امنیت اجتماعی، برتری جویی، روحیه سلحشوری و علاقه به سلاح و در نهایت عوامل اقتصادی (بیکاری، فقر اقتصادی، منفعت‌طلبی) انگیزه استفاده از سلاح گرم مطرح شده است.

همچنین طبق تفسیر مشارکت‌کنندگان از دیگر مقوله‌های اصلی ظهور یافته در ارتباط با بسترهای استفاده از سلاح گرم در استان خوزستان، علاوه بر تعیین‌گرهای اجتماعی، تعیین‌گرهای اقتصادی (فقر و بیکاری، فشار اقتصادی ادراک شده، پایگاه اقتصادی - اجتماعی استفاده‌کنندگان، دسترسی آسان و ارزان به سلاح، درآمدزایی از طریق فروش غیرمجاز سلاح)، فرهنگی (فوران جو و فرهنگ عشایری در مرکز استان، سکون فرهنگی پیرسالاری، سلاح نماد مرادنگی و تکریم سران، سرمایه فرهنگی پایین استفاده‌کنندگان، دیرینگی آیین و رسوم قومی، کم و کیف جامعه‌پذیری خانوادگی، کم‌کاری سازمان‌های فرهنگی، فقدان اوقات فراغت، نقش گروه‌های مرجع قومی، باور به تکریم سنت‌های محلی و ارزش بودن مصرف سلاح) و روانی (ناکامی‌ها و نیازهای برآورده نشده، احساس امنیت روانی و هستی‌شناختی، ناکارآمدی برنامه‌های پیشین دولت، مصلحت‌اندیشی غیرضروری و قاطعیت‌نداشتن، ضعف دولت‌های ملی در کشورهای همسایه، قاچاق سازمان یافته سلاح) است. وقتی در جامعه‌ای عوامل ایجادکننده خشونت افزایش می‌یابد، طبیعتاً باید انتظار داشت خشونت نیز تشدید شود. به‌طور مشخص، جامعه‌ای که در وضعیت افزایش فقر، نابرابری، تبعیض و همچنین کاهش سرمایه‌های اجتماعی باشد، با افزایش انواع خشونت‌ها، اعم از خشونت با سلاح سرد و گرم، روبه‌رو می‌شود. طبق پژوهش‌های استروپ و تام (2017)، خانی (۱۳۹۹)، حسینی (۱۳۹۹)، سواری (۱۳۹۸)، عبدالرحمانی و همکاران (۱۳۹۷) و چولکی (۱۳۹۱)، دلیل سهولت دسترسی

مردم به سلاح گرم با توجه به قرارگرفتن استان در مرکز کشور عراق و قاچاق و ورود آن و همچنین فرهنگ حاکم، تعصبات قومی در استان و عواملی مانند دفاع از اموال، کسب سود، انتقام‌گیری‌های شخصی و قومی، برآورده‌نشدن نیازهای دسترسی نوجوانان و گرایش آنها به ارتکاب جرائم نظیر قتل، سرقت مسلحانه و ... از عوامل نگهداری سلاح و مهمات بوده است. با رواج و تقویت نظریه فشار، افراد در مواجهه با فشارهای اجتماعی، در صورت دسترسی نداشتن به منابع لازم، دچار نوعی احساس محرومیت و سرخوردگی و آماده‌نقض و شکستن هنجارها و ورود به عرصه رفتارهای پرخطر، بزهکارانه و اعمال مجرمانه می‌شوند که در صورت برخورداری از منابع ارتباطی و هنجارهای مناسب، در مواجهه با فشارهای اجتماعی خود را بازتعریف و از ورود به عرصه‌های مجرمانه، پرهیز و اجتناب می‌کنند. درآمدزایی از طریق فروش غیرمجاز سلاح، دسترسی آسان و ارزان به سلاح، نقش مهمی در استفاده از سلاح گرم دارد. در این ارتباط مشارکت‌کننده شماره ۵ (۵۲ ساله) می‌گوید:

«فقر و مشکلات معیشتی باعث میشه افراد به

کنش‌های خشونت‌زا روی آورند.»

مشارکت‌کننده شماره ۷ (۶۲ ساله) در این زمینه می‌گوید:

«ارزان و در دسترس بودن سلاح و مهمات آن یکی

از عوامل مؤثر بر استفاده از سلاح گرم در مراسم

سوگواری و جشن‌هاست.»

به‌طور کلی کنشگران اجتماعی در مواجهه با فشارهای اجتماعی، در صورت دسترسی نداشتن به منابع لازم، دچار نوعی احساس محرومیت و سرخوردگی و آماده‌نقض و شکستن هنجارها و ورود به عرصه رفتارهای پرخطر، بزهکارانه و اعمال مجرمانه می‌شوند که در صورت برخورداری از منابع ارتباطی و هنجارهای مناسب، در مواجهه با فشارهای اجتماعی خود را بازتعریف و از ورود به عرصه‌های مجرمانه، پرهیز و اجتناب می‌کنند.

طبق نظر مشارکت‌کنندگان، مجموعه عواملی که به آنها

غالب معترضان، خشونت‌پرهیز است. در پژوهش حاضر، بعد از کدگذاری و تحلیل متن مصاحبه‌ها، بازتولید ناموزون سنت‌های قومی به‌عنوان نظریه‌ جوهری از متن مصاحبه‌ها مکشوف شد. در این ارتباط، مصاحبه‌شوندگان بر مفاهیمی چون احساس برتری طلبی در نتیجه استفاده از سلاح گرم، ابراز قدرت و خودنمایی، تأکید بر اهمیت سنت‌ها و رسوم محلی، احساس قدرتمندی ناشی از استفاده از سلاح گرم در مراسم، واکنش به سبک زندگی مدرن با استفاده از سلاح گرم، تقویت روحیه دلاوری و... تأکید کرده‌اند. طبق یافته‌های تحقیق، استفاده از سلاح گرم در استان خوزستان، جامعه را با پیامدهایی چون تشدید احساس ناامنی در استان، حس تعلق به قبیله و افزایش تمایل به مهاجرت، اختلال در فرایند جذب سرمایه‌گذاری، تخلیه قدرت احساس در قالب تضاد و برخورد، خشونت روانی در جامعه، احساس تخلیه روانی، بازاندیشی هویتی، تشدید احساس ناامنی در استان، کاهش حس تعلق به مکان و افزایش تمایل به مهاجرت و سرایت ارزش‌های منفی به محیط‌های سالم مواجه می‌کند. طبق یافته‌های تحقیق، استفاده از استراتژی‌هایی چون ضرورت وضع قوانین، سامان‌دهی سلاح‌های دارای مجوز، پایش مستمر مجوز سلاح، پایش با محوریت مطالبه‌گری شهروندی، تدوین راهبرد فرهنگی جایگزین سلاح، کارآمدسازی قانون در مواجهه با حل منازعات محلی، استفاده مستمر از ظرفیت معتمدان محلی، اولویت‌دهی تیراندازی در مصوبات شورای تأمین، تقبیح شرکت در تیراندازی از سوی شیوخ، فقرزدایی با استراتژی حکم‌رانی، از شیوع و استفاده از سلاح گرم در استان خوزستان جلوگیری می‌شود.

منابع فارسی

آراسته‌خو، م. (۱۳۶۹). *نقد و نگرش بر فرهنگ اصطلاحات علمی و اجتماعی*. تهران: نشر گسترده.

اشتراوس، ا. و کوربین، ج. (۱۳۹۴). *مبانی پژوهش کیفی، فنون*

تحلیل می‌شود، باعث شده است تا برای بقای خودشان به سمت اعمال خشونت بروند؛ بنابراین بسیاری از گروه‌هایی که از راه‌ها و روش‌های خشن و غیرقانونی برای کسب درآمد استفاده می‌کنند، خودشان قربانی‌اند. بی‌تردید با افزایش نابسامانی‌های اجتماعی و سیاسی و همچنین افزایش تصمیمات اشتباه و سیاست‌هایی که امکان زندگی بهتر را از مردم سلب می‌کند، باید منتظر افزایش خشونت بود، به‌ویژه از سوی گروه‌هایی که بیشتر تحت فشارند؛ زیرا فرهنگ، مجموعه پیچیده‌ای شامل ایده‌ها و باورهای مشترک، عادات، دانش، اخلاقیات، هنر و هر موردی است که با عادات و رسوم مردم در ارتباط باشد. فرهنگ به‌شدت تحت تأثیر عوامل مختلف است. شما تأثیر وضعیت اقتصادی را به‌وضوح بر فرهنگ می‌بینید. همچنین تأثیر تکنولوژی و رشد ارتباطات بر فرهنگ انکارناپذیر است. همه افراد یک جامعه در معرض مجموعه‌ای از شرایط و عوامل‌اند که در آن فرهنگ اجتماعی سامان می‌یابد. بنابراین وضعیت پیرامون ما در چگونگی فرهنگمان به‌شدت اثرگذار است. اگر زندگی روزمره و اجتماعی ما با خشونت آمیخته باشد، فرهنگ نیز، فرهنگ خشونت‌زده‌ای می‌شود. دقیقاً همان‌گونه که در نظریه «ناکامی-پرخاشگری»، مردم وقتی از وضعیت موجود ناراضی‌اند، تلاش می‌کنند به سمت وضعیت مطلوب حرکت کنند، اما اگر با وجود تلاششان با ناکامی روبه‌رو شوند، واکنش آنها پرخاشگرانه خواهد بود. شما وقتی می‌خواهید وارد خانه شوید، کلید را وارد قفل می‌کنید. اگر قفل نچرخد، شما شروع در را می‌کوبید. این درواقع نوعی پرخاشگری است که در پی ناکامی به وجود آمده است. در همین راستا در ایران، اصولاً همه عوامل و شرایط به‌نحوی به افزایش خشونت در جامعه کمک می‌کند. البته فارغ از این ارزیابی منفی از تأثیر عوامل پیرامونی بر ترویج خشونت، باید بگویم که به‌شخصه معتقدم جامعه ما، به‌خصوص جامعه معترض و ناراضی از وضع موجود، به‌شدت خشونت‌گریز است. مطالعات مختلفی درباره اعتراضات اجتماعی انجام شده است که نشان می‌دهد فرهنگ

- و مراحل تولید نظریه زمینه‌ای، ترجمه ابراهیم افشار، تهران: نشر نی.
- افتخاری، ا. (۱۳۸۱). تحلیل انتقادی امنیت. *مطالعات راهبردی*، ۲(۵)، ۳۳۷-۳۳۷.
- پورافکاری، ن. (۱۳۸۳). نزاع‌های جمعی محلی. مجموعه مقالات اولین همایش ملی طرح مسائل جامعه‌شناسی ایران. تهران: انتشارات دانشگاه علامه طباطبایی.
- چولکی، غ. (۱۳۹۱). بررسی عوامل مؤثر بر قاچاق و نگهداری سلاح و مهمات غیرمجاز در استان ایلام و تأثیر آن بر امنیت. *دانش انتظامی ایلام*، ۳، ۴۷-۶۴.
- حسینی، ن. (۱۳۹۹). واکاوی تجربه زیسته مردم کرمانشاه در استفاده از سلاح گرم غیرمجاز. *پژوهش‌های اطلاعاتی و جنایی*، ۱۵(۱)، ۷۳-۹۶.
- خانی، م. (۱۳۹۹). بررسی دلایل انجام تیراندازی در مراسم جشن و شادی در استان لرستان (مطالعه موردی شهرستان خرم‌آباد). *دانش انتظامی*، ۱(۳۰)، ۱۶۴-۱۲۵.
- خان‌محمدی، س.؛ معمارزاده، غ. و وفادار، ح. (۱۳۸۹). تبیین ابعاد و مؤلفه‌ها بحران انتظامی. *پژوهش‌های مدیریت انتظامی*، ۵(۱)، ۱۱۷-۱۰۱.
- خبرگزاری تسنیم. (۱۳۹۹). کشف بیش از ۲۰۰۰ سلاح غیرمجاز، کد خبر ۲۲۹۴۷۲۵/۰۷/۰۴/۱۳۹۹.
- دورکیم، ا. (۱۳۹۳). *قواعد روش جامعه‌شناسی*، ترجمه علی‌محمد کاردان. تهران: دانشگاه تهران.
- سواری، م. (۱۳۹۸). تحلیل جامعه‌شناسی عوامل فرهنگی مؤثر بر گرایش به تیراندازی در بین اقوام و عشایر استان، *دانش انتظامی خوزستان*، ۱(۲۷)، ۸۴-۶۹.
- ساروخانی، ب. (۱۳۷۰). *روش‌های تحقیق در علوم اجتماعی*، تهران: پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی.
- صدیق سروستانی، ر. و هاشمی، س. ض. (۱۳۸۱). گروه‌های مرجع در جامعه‌شناسی و روان‌شناسی اجتماعی، *مطالعات جامعه‌شناختی*، ۱۱(۲۰)، ۱۴۹-۱۶۷.
- طالب، م.؛ نجفی اصل، ز. و احمدی اوندی، ذ. (۱۳۹۶). مطالعه کیفی عوامل اجتماعی، فرهنگی مؤثر بر نزاع‌های دسته‌جمعی (مورد مطالعه: شهرستان ایذه). *توسعه اجتماعی*، ۴(۱۱)، ۷۱-۱۰۲.
- عبدالرحمانی، ر.؛ فرامرزی، ح. و نورمحمدزاده، ع. (۱۳۹۷). علل گرایش مردم ایلام به نگهداری سلاح گرم غیر مجاز ششمین همایش علمی-پژوهشی علوم تربیتی و روان‌شناسی، *آسیب‌های اجتماعی و فرهنگی ایران*، تهران: قدسی، س. م.؛ افتخار، ب. و خاجی، ع. (۱۳۸۵). *آسیب‌های ناشی از کاربرد اسلحه گرم؛ نتیجه یک مطالعه چند مرکزی. سازمان نظام پزشکی جمهوری اسلامی ایران*، ۲۴(۳)، ۲۳۲-۲۳۹.
- کتاب، ا.ع. و کتابی، م. (۱۳۹۸). رابطه فقر و بیکاری با آسیب‌های اجتماعی در ایران با تأکید بر عدالت‌طلبی در ایران. *همایش ملی روان‌شناسی، تعلیم و تربیت و سبک زندگی، دانشگاه پیام نور قزوین*.
- گیدنز، آ. (۱۳۸۶). *جامعه‌شناسی*، ترجمه حسن چاوشیان، تهران: نشر نی.
- لطفی‌زاده، س. (۱۳۹۱). بررسی رابطه وضعیت گذران اوقات فراغت جوانان شهری با پایگاه اقتصادی-اجتماعی. *بررسی آمار رسمی ایران*، ۲۳(۱)، ۵۳-۲۳.
- محمدپور، ا. (۱۳۹۵). *روش پژوهش کیفی، ضد روش ۲، مراحل و رویه‌های علمی در روش‌شناسی کیفی*. تهران: انتشارات جامعه‌شناسان.
- مشکانی، م.ر. و مشکانی، ز. (۱۳۸۱). سنجش تأثیر عواملی درونی و بیرونی خانواده بر بزهکاری نوجوانان. *انجمن جامعه‌شناسی*، ۴(۲)، ۳-۲۵.
- مصطفی بلوردی، ز.؛ مرادی، س. و عرب، م. (۱۳۹۳). رابطه مصرف و هویت (پژوهشی در شهر کرمان). *مطالعات اجتماعی ایران*، ۶(۲)، ۳۶-۵۴.

- Epidemiol*, 160(10), 99-936.
- Dowler, K. (2002). Media influence on citizen attitudes toward police effectiveness. *Policing and Society*, 12(3), 227-238.
- Durkheim, A. (2013). *Rules of sociological method*. Ali Mohammad Kardan. Tehran: University of Tehran. [In Persian].
- Hosseini, N. (2018). Analysis of the lived experience of the people of Kermanshah in the use of illegal firearms. *Intelligence and Criminal Research*, 15(1), 73-96 [In Persian].
- Khan Mohammadi, S., Memarzadeh, G., & Fafadar, H. (2010). Explaining the dimensions and components of police crisis. *Journal of Policing Management Research*, 5(1), 101-117 [In Persian].
- Khani, M. (2019). Investigation of the reasons for shooting during celebrations and celebrations in Lorestan province (Case study of Khorram Abad city). *Police Science*, 8(30), 125-164 [In Persian].
- Kellermann, A. L., Rivara, F. P., Rushforth, N. B., Banton, J. G., Reay, D. T., Francisco, J. T., & Somes, G. (1993). Gun ownership as a risk factor for homicide in the home. *New England Journal of Medicine*, 329(15), 1084-1091.
- Eftekhari, A. (2008). Critical analysis of security. *Strategic Studies Quarterly*, 5(2), 337-357 [In Persian].
- Giddens, A. (2016). *Sociology*, translated by Manouchehr Sabouri, Tehran: Ni Publishing [In Persian].
- Lotfizadeh, S. (2011). Investigating the relationship between urban youth's leisure time status and socio-economic base. *Journal of Official Statistics of Iran*, 23(1), 23-53. [In Persian].
- Kitab, A.A., & Kitabi, M. (2018). *The relationship between poverty and unemployment and social harm in Iran with an emphasis on seeking justice in Iran*. National Conference on Psychology, Education and Lifestyle, Payam Noor Qazvin University. [In Persian].
- Maudati, A., Safari Kakrodi, A., & Biranvand, M. (2017). Basics of justification for using non-lethal weapons in the pursuit of the accused. *Journal of Social Order*, 10(3), 151-176. [In Persian].
- Meshkani, M.R., & Meshkani, Z. (2012). Measuring the effect of internal and external family factors on juvenile delinquency. *Journal of Sociological Association*, 4(2), 3-25. [In Persian].
- Mohammadpour, A. (2015). *Qualitative research method, anti-method 2, scientific steps and procedures in qualitative methodology*. Tehran: Sociologists Publications [In Persian].
- Momeni Ardestani, F. (1992). *An analysis of local conflicts in Kohdasht*, Master's Thesis, Department of Social Sciences, University of Isfahan [In Persian].
- Mostafa Belwardi, Z., Moradi, S., & Arab, M. (2013). مؤمنی اردستانی، ف. (۱۳۷۱). *تحلیلی بر درگیری‌های محلی در کوه‌دشت*. پایان‌نامه کارشناسی ارشد رشته علوم اجتماعی، دانشگاه اصفهان [In Persian].
- مودتی، ع؛ صفری کاکرودی، ع. و بیرانوند، م. (۱۳۹۷). *مبانی توجیهی استفاده از سلاح غیرکشنده در تعقیب متهمان*. *انتظام اجتماعی*، ۱۰(۳)، ۱۵۱-۱۷۶.
- مظفر، ح؛ ذکریایی، م. و ثابتی، م. (۱۳۸۹). *آنومی فرهنگی و اعتیاد به مواد مخدر در بین جوانان ۱۳-۲۸ ساله شهر تهران*. *پژوهش نامه علوم اجتماعی*، ۳(۴)، ۳۳-۵۴.

References

- Abdulrahmani, R., Faramarzi, H., & Noormohammadzadeh, A. (2017). The causes of the tendency of the people of Ilam to keep illegal firearms. The 6th scientific-research conference of educational and psychological sciences, social and cultural harms of Iran, Tehran [In Persian].
- Araste Kho, M. (2017). Criticism and attitude on the culture of scientific and social terms. Tehran: Farsi Publishing [In Persian].
- Benjamin, A. J., Kepes, S., & Bushman, B. J. (2018). Effects of weapons on aggressive thoughts, angry feelings, hostile appraisals, and aggressive behavior: A meta-analytic review of the weapons effect literature. *Personality and Social Psychology Review*, 22(4), 347-377.
- Brunson, R. K., Wade, B. A., & Hitchens, B. K. (2022). Examining risky firearm behaviors among high-risk gun carriers in New York City. *Preventive Medicine*, 165, 107179.
- Carter, P. M., Mouch, C. A., Goldstick, J. E., Walton, M. A., Zimmerman, M. A., Resnicow, K., & Cunningham, R. M. (2020). Rates and correlates of risky firearm behaviors among adolescents and young adults treated in an urban emergency department. *Preventive Medicine*, 130, 105891.
- Carter, P. M., Losman, E., Roche, J. S., Malani, P. N., Kullgren, J. T., Solway, E., & Cunningham, R. M. (2022). Firearm ownership, attitudes, and safe storage practices among a nationally representative sample of older US adults age 50 to 80. *Preventive Medicine*, 156, 106955.
- Choleki, G. (2011). Investigation of factors affecting the smuggling and storage of illegal weapons and ammunition in Ilam province and its effect on security. *Ilam Police Science Quarterly*, 3, 47-64. [In Persian].
- Dahlberg, L.L., Ikeda, M., & Kresnow, M.J. (2004). Guns in the home and risk of a violent death in the home: Findings from a national study. *Am J*

- psychology. *Sociological Studies Quarterly*, 81(20), 149-167. [In Persian].
- Singh, B.P., & Singh, R.P. (2005). Shotgun shooting in northern India a review (1980-1999). *Forensic Sci Int*, 150(1), 103-111.
- Strauss, A., & Corbin, J. (2014). *Fundamentals of qualitative research, techniques and stages of producing grounded theory*, translated by Ebrahim Afshar, Tehran: Ney Publishing [In Persian].
- Stroope, S., & Tom, J.C. (2017). In-home firearm access among US adolescents and the role of religious subculture: Results from a nationally representative study. *Soc Sci Res Sep*, 67(6), 147-159.
- Taleb, M., Najafi Asal, Z., & Ahmadi Ondi, Z. (2016). Qualitative study of social and cultural factors affecting group conflicts (Case study: Izeh city). *Social Development Quarterly*, 4(11), 71-102 [In Persian].
- Tasnim News Agency. (2019). Discovery of more than 2000 illegal weapons, news code 2294725/04/07/2019.[In Persian].
- The relationship between consumption and identity (a study in Kerman city). *Iranian Journal of Social Studies*, 6(2), 36-54. [In Persian].
- Muzaffar, H., Zikriarii, M., and Tabeti, M. (2010). Cultural anomie and drug addiction among young people aged 13-28 in Tehran. *Social Sciences Research Journal*, 3(4), 33-54. [In Persian].
- Pourafkari, N. (2013). *Local collective conflicts. A collection of articles of the first national conference on Iranian sociological issues*. Tehran: Allameh Tabatabai University Publications [In Persian].
- Qudsi, S. M., Iftikhar, B., & Khaji, A. (2015). Injuries caused by the use of firearms; The result of a multicenter study, *Scientific Journal of the Medical System Organization of the Islamic Republic of Iran*, 24(3), 232-239 [In Persian].
- Sarukhani, B. (1991). *Research methods in social sciences*, first volume. Tehran: Research Institute of Human Sciences and Cultural Studies [In Persian].
- Sawari, M. (2018). Sociological analysis of cultural factors affecting the tendency to shoot among ethnic groups and nomads of the province. *Khuzestan Police Science Quarterly*, 8(27), 69-84. [In Persian].
- Sediq Sarostani, R., & Hashemi, S. Z. (2002). Reference groups in sociology and social

